

Vergaderjaar 2024–2025

31 839

Jeugdzorg

Nr. 1078

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 11 april 2025

De vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport heeft een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd aan de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over de brief van 30 januari 2025 inzake het Advies Deskundigencommissie Jeugd (Kamerstuk 31 839, nr. 1063).

De vragen en opmerkingen zijn op 11 maart 2025 voorgelegd aan de Staatssecretaris. Bij brief van 11 april 2025 zijn de vragen beantwoord.

De voorzitter van de commissie,
Mohandis

Adjunct-griffier van de commissie,
Van der Graaf

Inhoudsopgave	blz.
I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties	2
Vragen en opmerkingen van de leden van de PVV-fractie	2
Vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie	2
Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie	4
Vragen en opmerkingen van de leden van de NSC-fractie	6
Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie	8
Vragen en opmerkingen van de leden van de BBB-fractie	9
Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie	10
Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie	11
Vragen en opmerkingen van de leden van de SGP-fractie	11
Vragen en opmerkingen van de leden van de CU-fractie	12
II. Reactie van de Staatssecretaris	14

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de PVV-fractie

De leden van de PVV-fractie hebben kennisgenomen van het rapport «Groeipijn» Advies Deskundigencommissie Jeugd en hebben hierover geen verdere vragen en opmerkingen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie hebben het advies van de Deskundigencommissie Jeugd met grote interesse gelezen. Zij danken de commissie voor hun gedegen werk en hun belangrijke aanbevelingen en adviezen. De leden herkenden veel van wat de commissie in het rapport heeft beschreven en stellen sommige punten zelf ook al jaren herhaaldelijk aan de kaak. Zij onderschrijven dan ook het hele rapport en alle adviezen en gaan ervanuit dat het kabinet dit zwaarwegende advies ook zal onderschrijven. Waarom heeft het kabinet anders de Deskundigencommissie ingesteld? De leden lezen dat het kabinet het advies met volle aandacht gaat bestuderen en gaat bezien hoe ze er gevolg aan kunnen geven. Zij schrijven dat dit de komende maanden vorm zal krijgen, mede in aanloop naar de voorjaarsnotabesluitvorming. De leden vinden dit een onduidelijke tijdlijn. Wanneer komt er een uitgebreide reactie van het kabinet op de inhoudelijke én financiële aanbevelingen van de Deskundigencommissie? Moeten de leden dit zelf opmaken uit de voorjaarsbesluitvorming als die naar buitenkomt? Of komt er een aparte brief naar de Kamer met een daarin een onderbouwd besluit van het kabinet over opvolging van de adviezen van de Deskundigencommissie? De leden vragen het kabinet om het laatste. De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie zouden in deze brief met een uitgebreide reactie graag zien dat het kabinet op alle adviezen uit zowel hoofdstuk 4 (inhoud en sturing) als hoofdstuk 5 (financieel) afzonderlijk ingaat. Gaat het kabinet dit doen?

Graag zien de leden in deze reactie ook een reflectie op de stevige uitingen van de Deskundigencommissie die onomwonden stelt dat de plannen die de jeugdzorg beter moeten maken, tekortschieten. De Deskundigencommissie stelt tevens dat de bezuinigingen een «zwaard van Damocles» zijn en dat in de afgelopen jaren het politieke gesprek te vaak over geld en te weinig over de inhoud is gegaan. Wat vindt het kabinet van deze conclusies?

De Deskundigencommissie heeft het over «sturen in de mist» en stelt dat meer informatie nodig is om adequaat te kunnen sturen op stelselniveau. Dit sluit aan bij vragen die de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie al jaren stellen over onder meer de wachtlijsten. Al vanaf 2017 vragen zij het kabinet om gegevens over de wachtlijsten. Aangenomen moties zijn tot op heden niet uitgevoerd, terwijl voor veel andere zorgsectoren dergelijke informatie wel beschikbaar is. Is het kabinet voornemens om gegevens over het aantal wachtenden per diagnose beter inzichtelijk te maken? Is zij bereid om ook inzichtelijk te maken welke aanbieders er zijn en wat de behandelcapaciteit is? Zeker voor de zwaardere zorgvragen achten de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie dit noodzakelijk.

De leden horen het kabinet diverse malen zeggen dat het aantal jongeren dat professionele jeugdhulp krijgt te hoog is en ingezet moet worden op het voorkomen van jeugdhulp. Daar zijn zij het mee eens. Maar zij horen dan wel graag wat het kabinet gaat doen om te voorkomen dat jongeren professionele hulp nodig hebben. Zij vragen of het kabinet het met de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie eens is dat toegang tot goed onderwijs, sport, cultuur en lokale voorzieningen daarom van belang is? In dat kader horen zij graag een reflectie op de geplande bezuinigingen op preventie, sport, cultuur en onderwijs. Hoe rijmt het kabinet dit met elkaar? Hoe legt het kabinet ook uit dat veel gemeenten de komende tijd vanwege de financiële problemen ook voor zware keuzes komen te staan en er bezuinigd dreigt te worden op lokale voorzieningen?

De leden lezen namelijk in het rapport van de Deskundigencommissie het duidelijke advies om lokale steunstructuren en de natuurlijk omgeving van jongeren te versterken. Dit zijn juist de structuren waarop het kabinet gaat bezuinigen. Op welke manier gaat het kabinet navolging geven aan het advies van de Deskundigencommissie om juist dit soort lokale structuren in de omgeving van de jongere te versterken? Gaat het kabinet bezuinigingen hierop terugdraaien? Kan het kabinet aangeven wat de effecten zijn van de geplande bezuinigingen op de Rijke Schooldag, die juist is bedoeld om jongeren die in een sociaaleconomisch minder sterke positie zitten, betere kansen te geven en hen in aanraking laat komen met zaken die aantoonbaar het welzijn verbeteren, zoals muziek, sport en cultuur?

In dit kader wijst de Deskundigencommissie er ook op om wettelijk het belang van een sterke sociaalpedagogische basis vast te leggen en daarin een minimumniveau aan basisvoorzieningen vast te leggen. Gaat het kabinet aan de slag met deze adviezen en zo ja, hoe?

Tevens vragen de leden om een reflectie op de constatering dat goede initiatieven op het snijvlak van onderwijs en zorg vaak moeten stoppen omdat financiële middelen tijdelijk zijn en onderwijsgeld niet voor zorg mag worden ingezet en vice versa. Ook dit is een thema waar in de afgelopen jaren al zeer vaak door de Kamer op is gewezen en waar verbetering is beloofd. Welke extra stappen gaat het kabinet zetten? Wat gaat het kabinet doen om te voorkomen dat het aantal kinderen dat thuiszit zonder onderwijs, soms omdat zij op een wachtlijst voor jeugdzorg staan, omlaag te brengen?

In het rapport geeft de Deskundigencommissie aan dat jeugdzorgproblematiek vaak voortkomt uit problemen die niet liggen bij de jongere, maar bij de omgeving. Armoede, geldproblemen, GGZ-problematiek bij ouders, vechtscheidingen en onvoldoende passende woonruimte worden als voorbeelden genoemd. Een aantal van deze zaken is op te lossen met beleid, zoals financiële problemen. Is het kabinet het met de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie eens dat ook dit beter aangepakt moet worden

om jongeren uit de jeugdzorg te houden. Zo ja, wat gaat het kabinet concreet doen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van het advies van de Deskundigencommissie Jeugd en willen hun dank uitspreken aan de leden van de Deskundigencommissie voor het inzichtelijke rapport en de duidelijke adviezen. Zij hebben nog enkele vragen naar aanleiding van het rapport.

Allereerst zijn de leden benieuwd hoe de Staatssecretaris van plan is de maatschappelijke dialoog aan te wakkeren die moet bijdragen aan de veerkracht binnen de maatschappij, specifiek ook hoe dit lokaal kan worden bewerkstelligd. Welke rol ziet het kabinet voor zichzelf in het starten van die discussie? Ook zijn de leden van de VVD-fractie benieuwd hoe deze discussie kan worden gehouden op plekken waar jongeren en hulpverleners samenkomen, zodat deze vanuit de inhoud kan worden gevoerd en niet meteen gepolitiseerd wordt. Hoe wil het kabinet ervoor zorgen dat de discussie «bottom-up» wordt gehouden en niet «top-down»?

De leden van de VVD-fractie vragen zich af welke rol het kabinet ziet voor het «systeem» om het kind of de jongere heen, bijvoorbeeld de ouders, school, huisarts, wijkteams, etc. Hoe kan dit systeem beter betrokken worden bij het bieden van hulp of zorg aan de jongere? Hoe gaat het kabinet ervoor zorgen dat de zorg voor kinderen en jongeren allereerst bij dit systeem ligt en jeugdzorg beschikbaar is mocht dit onverhoopt nodig zijn, zodat de jeugdhulp aanpalend en ondersteunend is aan andere terreinen en niet andersom? Hoe kunnen gemeenten niet-vrijblijvende afspraken maken met bijvoorbeeld huisartsen en scholen over hun rol in het systeem, ook al gaan gemeenten hier niet direct in hun bevoegdheden over? In het verlengde daarvan zien de leden het belang van stevige lokale teams en vragen zij zich af hoe het kan dat dit in sommige gemeenten wel lukt om te realiseren, maar in andere gemeenten niet. Hoe kan dit verschil worden verklaard? Hoe kunnen minder vrijblijvende afspraken worden gemaakt door gemeenten om zulke stevige lokale teams te borgen?

De leden van de VVD-fractie vragen zich af hoe er meer gestuurd kan worden op effectieve interventies in de jeugdzorg. Is de Staatssecretaris bereid hier prioriteit aan te geven en hierbij ook deskundigen te betrekken? De leden zijn benieuwd hoe meer in de richting bewogen kan worden van zorg met wetenschappelijk bewezen resultaten en effectiviteit. Hoe is de Staatssecretaris van plan dit te bereiken?

De leden van de VVD-fractie zijn ook benieuwd naar de afbakening van jeugdzorg en jeugdhulp. Hanteert de Staatssecretaris duidelijke definities van deze twee begrippen? Zo ja, zou de Staatssecretaris deze kunnen toelichten? Zo nee, kan de Staatssecretaris aangeven hoe hij van plan is tot een definitie hiervan te komen?

De leden van de VVD-fractie herkennen de observatie van de commissie dat data op alle vlakken op dit moment ontbreken, wat het lastig maakt om te sturen. Zij vragen zich af hoe dit cijfermatige inzicht te verkrijgen is en hoe de informatiehuishouding van gemeenten en organisaties op elkaar afgestemd kunnen worden. Welke opties ziet de Staatssecretaris hiertoe?

Hiernaast lezen de leden dat vooral financiële monitoring ontwikkeld wordt. Deze leden hebben echter de indruk dat kwalitatieve monitoring nog niet voldoende ontstaat. Hoe is de Staatssecretaris van plan kwalita-

tieve monitoring vorm te geven, kan dit bijvoorbeeld in het contractmanagement? Ook lezen de leden dat prestatie-indicatoren afwezig zijn. Is de Staatssecretaris van plan om op korte termijn een set van inhoudelijk en financiële prestatie-indicatoren op te stellen?

De leden vragen zich af hoe de kwaliteit van jeugdprofessionals wordt geborgd. Is registratie van jeugdprofessionals verplicht? Hoe is de registratie van jeugdprofessionals vormgegeven en welke eisen hangen er aan herregistratie? Is het bijvoorbeeld verplicht voor jeugdprofessionals om zich bij te laten scholen?

In het rapport van de Deskundigencommissie wordt opgeroepen om op korte termijn onderzoek te laten doen naar de aard en omvang van dure casuïstiek en de gemeenten die daarmee te maken hebben en op basis hiervan een keuze te maken welke vorm van financiële solidariteit daarbij past. Is de Staatssecretaris van plan deze oproep over te nemen? Hoe is de Staatssecretaris van plan de collectieve verantwoordelijkheid in te richten voor kinderen die veel zorg nodig hebben en dus voor een gemeente veel extra kosten meebrengen?

Kan de Staatssecretaris reflecteren op hoe, in de geest van de decentralisatie, gemeenten geholpen kunnen worden om te sturen op de collectieve voorziening zodat zij aanbod van zorg kunnen garanderen, in plaats van dat het ontvangen van jeugdhulp een individueel recht is wat deze collectieve voorziening in de weg gaat staan?

In het advies van de commissie wordt gesproken over het belang van het opzetten van een innovatiefonds. Deelt de Staatssecretaris deze mening en zo ja, hoe moet dit innovatiefonds eruit komen te zien? De leden zijn benieuwd welke stappen nodig zijn voor het oprichten van zo'n fonds. Ook vragen de leden zich af hoe de Staatssecretaris van plan is om innovaties buiten de zorg te stimuleren in de beweging naar inzet van voorliggende voorzieningen.

De leden van de Deskundigencommissie spreken over het instellen van een waakvlamfunctie voor jeugdzorg. Kan de Staatssecretaris nader toelichten wat hiermee wordt bedoeld? De leden van de VVD-fractie zijn benieuwd naar de slagingskans van een waakvlamfunctie en hoe deze mogelijk is te implementeren.

De leden van de VVD-fractie lezen dat gemeenten zelf maar in iets minder dan een derde van alle jeugdhulptrajecten verwijzen en dat de huisartsen het grootste aandeel van de verwijzingen voor hun rekening nemen. De leden vragen zich af hoe dit anders zou kunnen, wel rekening houdend met de discretionaire ruimte die verwijzers als huisartsen hebben.

In het rapport geeft de Deskundigencommissie aan dat sommige professionals moeite ervaren om in specifieke gevallen te stoppen met hulpverlening. De leden van de VVD-fractie zijn benieuwd hoe dit voorkomen kan worden en deze angst bij professionals kan worden weggehaald.

De leden van de VVD-fractie lezen in het rapport dat de Deskundigencommissie aanbeveelt om een onafhankelijk boegbeeld in te stellen. Wat is de visie van de Staatssecretaris hierop? Hoe verhoudt zich dit tot de huidige Deskundigencommissie Jeugd die aan het einde van de periode van de Hervormingsagenda Jeugd (bijlage bij Kamerstuk 31 839, nr. 964) nog een advies gaat geven? Dit gegeven, vragen de leden van de VVD-fractie vragen zich af wat de toegevoegde waarde is van het instellen van een boegbeeld?

De leden van de VVD-fractie lezen dat de commissie circa 175 mensen heeft gesproken om tot haar inzichten te komen. De leden vragen de Staatssecretaris of deze het idee heeft dat alle betrokkenen voldoende input hebben kunnen leveren, of dat er ook belanghebbenden zijn die minder goed zijn gehoord?

De leden vragen zich af wie in de regio uiteindelijk het punt gaat zetten en de definitieve besluiten neemt. Wie is uiteindelijk bestuurlijk verantwoordelijk?

De leden van de VVD-fractie lezen dat de Ministeries van VWS, OCW, SZW, JenV en BZK de komende kabinetsperiode werken aan een integrale, interdepartementale aanpak, met één gezamenlijke opdracht en monitoring, en bij voorkeur ontschotte bekostiging. Hoe is de Staatssecretaris van plan om de samenwerking tussen deze departementen vorm te geven, zodat de jongeren in de toekomst altijd centraal zullen blijven staan? Wordt dit door één departement getrokken of wordt dit op een andere manier vormgegeven? Kan de Staatssecretaris reflecteren of het proces voldoende geborgd is?

Vragen en opmerkingen van de leden van de NSC-fractie

De leden van de fractie Nieuw Sociaal Contract hebben met interesse kennisgenomen van het rapport met zwaarwegende adviezen van de deskundigencommissie onder leiding van Tamara van Ark (hierna: commissie-van Ark). Deze leden kunnen zich in veel van de bevindingen en adviezen van deze commissie vinden. Het gaat met name over de bevindingen dat de inhoud en uitvoering van de Hervormingsagenda Jeugd financieel gedreven zijn en niet vanuit de inhoud. Deze leden willen nogmaals onderstrepen dat in de keten van jeugdzorg en -bescherming de jeugd centraal moet staan. Deze leden vinden dat het kabinet met de adviezen en bevindingen van het rapport flink aan de slag moet gaan. Zeker wat betreft de uitvoering van de Hervormingsagenda Jeugd, en het beoordelen van de beoogde besparing die de Hervormingsagenda heeft voorgenomen. Overigens vinden deze leden dat naast het rapport van de commissie-van Ark, maar ook de adviezen en kritieken van de Algemene Rekenkamer en de afdeling advies van de Raad van State, zwaar moeten meewegen. Wat dat betreft vormt het rapport van de commissie-van Ark een sterke aanvulling op de adviezen en kritieken die eerder door bovengenoemde instanties zijn gedaan. Deze leden hebben een aantal vragen, gericht aan de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Daarnaast willen deze leden de Staatssecretaris met klem verzoeken om, ondanks het nog ontbreken van een kabinetsreactie, de vragen zo volledig en uitgebreid mogelijk te beantwoorden.

De leden van de fractie Nieuw Sociaal Contract lezen in het rapport van de commissie-van Ark terug dat het binnen de keten van de jeugdzorg ontbreekt aan doorzettingsmacht en dat er een gebrek is aan bestuurlijke regie. De uitvoering van de Hervormingsagenda Jeugd levert niet de gewenste resultaten op. Er is een beperkte aanpak, er worden onrealistische verwachtingen gehanteerd en de datahuishouding binnen het jeugdstelsel is niet op orde. Ook de Raad van State heeft eerder geoordeeld dat het ontbreekt aan effectieve bestuurlijke regie en doorzettingsmacht. Zo zou er onder andere geen heldere afbakening van verantwoordelijkheden zijn. Deze leden willen aan de Staatssecretaris vragen of hij zich erkent in de gegeven kritiek? Welke concrete stappen beoogt de Staatssecretaris te nemen om ervoor te zorgen dat de regie binnen de jeugdketen wordt versterkt? Verder merken deze leden op dat de decentralisatie van de jeugdzorg heeft geleid tot een versnipperd stelsel. Binnen gemeenten zijn grote verschillen ontstaan wat betreft de geboden

kwaliteit van de jeugdzorg en de beschikbaarheid hiervan. In het kader van het bieden van een gelijke kans op goede zorg voor iedere jongere in Nederland kan het niet zo zijn dat er zulke enorme verschillen bestaan tussen gemeenten. Is de Staatssecretaris bereid om een herijking van de verantwoordelijkheidsverdeling tussen Rijk en gemeenten te onderzoeken, bijvoorbeeld door landelijke kaders aan te scherpen of bepaalde jeugdzorgtaken te hercentraliseren? Hoe borgt de Staatssecretaris dat gemeenten, aanbieders en professionals voldoende handelingsruimte en middelen krijgen om de hervormingen, zoals beoogt in de Hervormingsagenda Jeugd en conform de adviezen en bevindingen van de commissie-van Ark, daadwerkelijk uit te kunnen voeren?

De leden van de fractie Nieuw Sociaal Contract hebben in het rapport van de commissie-van Ark gelezen dat de huidige Hervormingsagenda Jeugd in essentie te smal is en dat er onvoldoende wordt gekeken naar factoren zoals bestaanszekerheid, onderwijs en huisvesting. Aan deze zaken is simpelweg te weinig aandacht besteed. Deze leden volgen de lijn van de commissie-van Ark over dat in juist deze domeinen de oorzaken liggen voor de sterk toename in het beroep op jeugdhulp. De adviezen om de agenda te verbreden naar deze gebieden om effectief de onderliggende problemen aan te pakken. Is de Staatssecretaris voornemens om een manier te onderzoeken waarin deze bredere problematiek kan worden opgenomen en meegenomen in de Hervormingsagenda? Zo ja, hoe zou de Staatssecretaris dit vormgeven? Kan de Staatssecretaris daarnaast toelichten en reflecteren op de concrete vormgeving van interdepartementale samenwerking en hoe dit op dit moment verloopt en kan worden verbeterd? Kan de Staatssecretaris toezeggen dat de jeugdzorg niet wordt gezien als een op zichzelf staand probleem, maar integraal wordt aangepakt met domeinen als armoedebeleid, onderwijs en GGZ? Deze leden vragen om een uitgebreide reflectie op bovenstaande argumenten en vragen.

De leden van de fractie Nieuw Sociaal Contract lezen terug dat financiële overwegingen vaak de boventoon voeren. Jeugdzorgmedewerkers moeten hierdoor vaak meer werk verrichten met minder middelen. Medewerkers ervaren een steeds hoger wordende werk- en verantwoordingsdruk. Zowel de commissie-van Ark als de Raad van State concluderen dat er nog steeds aanzienlijke bureaucratische obstakels zijn. Deze leden willen weten of de Staatssecretaris concrete stappen wil gaan ondernemen om de administratieve regeldruk merkbaar te verlagen en wanneer professionals en gemeenten hier de eerste effecten van kunnen verwachten? Om hierop voor te borduren in lijn met de adviezen van de Algemene Rekenkamer: hoe wordt gemonitord of eventuele vermindering van bureaucratie daadwerkelijk plaatsvindt?

De leden van de fractie Nieuw Sociaal Contract vinden dat een eerlijke, objectieve en sterke reflectie op eerdere pogingen tot hervormingen in de jeugdketen nodig zijn. Het onderzoek «Boemerangbeleid» van dr. Sharon Stellaard neemt hier een leidende positie in. Vaak genoeg hebben hervormingen en wijzigingen van jeugdbeleid niet geleid tot impact of positieve resultaten. Het zijn vaak dezelfde maatregelen in een ander jasje gegoten. De Hervormingsagenda Jeugd bouwt voort op de decentralisaties die zijn uitgevoerd in 2015. Naar de mening van deze leden zijn deze centralisaties deels medeverantwoordelijk voor de huidige problemen in de jeugdketen. Kan de Staatssecretaris aangeven welke lessen kunnen worden getrokken uit de fouten van de vorige hervormingen? Hoe worden deze lessen toegepast in de huidige agenda en de verbetering van deze agenda? De Algemene Rekenkamer heeft erop gewezen dat eerdere hervormingen vaak onvoldoende zijn geëvalueerd en dat de financiële effecten van het beleid niet altijd even helder zijn. Kan

de Staatssecretaris de toezegging doen dat er een gedegen tussentijdse evaluatie komt, inclusief een financiële doorrekening, voordat nieuwe ingrijpende maatregelen worden doorgevoerd?

De leden van de fractie Nieuw Sociaal Contract hebben gelezen dat de VNG heeft aangegeven financieel klem te zitten. Hervormingen zonder extra structurele middelen zijn volgens de VNG niet zomaar uitvoerbaar. De commissie-van Ark heeft geadviseerd om de financiële afspraken tussen het Rijk en de gemeenten te herzien. Hoe reflecteert de Staatssecretaris op de uitspraken van de VNG en de adviezen van de commissie-van Ark? Hoe gaat de Staatssecretaris borgen dat gemeenten niet gedwongen worden om lasten af te schuiven op de jeugdzorg, waardoor het risico ontstaat dat kwetsbare gezinnen de dupe worden? Kan de Staatssecretaris garanderen dat jeugdzorgaanbieders en professionals, maar vooral ook ervaringsdeskundigen daadwerkelijk worden betrokken bij de verdere uitwerking van de Hervormingsagenda en niet alleen in een adviserende rol, maar met daadwerkelijke invloed op de besluitvorming?

De leden van de fractie Nieuw Sociaal Contract lezen in het rapport van de commissie-van Ark dat de geplande miljardenbezuiniging op de jeugdzorg onhaalbaar is en dat een bijstelling van het financiële kader nodig is. De Algemene Rekenkamer heeft eerder ook gewezen op de structurele onderfinanciering en onrealistische bezuinigingsdoelen. Erkent de Staatssecretaris, gebaseerd op de adviezen van de commissie-van Ark en de Algemene Rekenkamer, dat de huidige besparingsdoelen onrealistisch zijn? Zo ja, welke maatregelen wil de Staatssecretaris nemen om deze te herzien?

De leden van de fractie Nieuw Sociaal Contract hechten zeer veel waarde aan het rapport van de commissie-van Ark. Dit rapport staat naar de mening van deze leden in het verlengde van de adviezen van de Algemene Rekenkamer en de Raad van State. Verder zijn er ook genoeg signalen vanuit jeugdzorgaanbieders, wetenschappers, ervaringsdeskundigen en gemeenten waaruit blijkt dat er meer dan genoeg kritiek is op de huidige staat van de Hervormingsagenda Jeugd. Deze leden willen van de Staatssecretaris weten welke concrete stappen er worden genomen om ervoor te zorgen dat het rapport van de commissie-van Ark als leidraad wordt gebruikt voor het bijsturen van de jeugdketen. Is hij bereid om ervoor te zorgen dat in de praktijk de juiste stappen worden afgedwongen en is de Staatssecretaris bereid om te voorkomen dat het rapport niet eindigt op de grote hoop van eerder gegeven adviezen, kritieken en aanbevelingen?

Tot slot vinden deze leden dat het tijd is om lessen te trekken uit het verleden en dat het tijd is voor actie: de jeugdketen moet sterk worden verbeterd voor de gezondheid, veiligheid en welvaart van de jeugd van Nederland. De leden van de fractie Nieuw Sociaal Contract hopen dat de adviezen en aanbevelingen van het rapport «Groeipijn» doordringen op het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en dat het zal leiden tot concrete stappen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

De leden van de fractie van D66 hebben kennisgenomen van de brief van de Staatssecretaris over het advies van de Deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd. Deze leden vinden het van groot belang dat de jeugdzorg niet alleen standhoudt, maar ook verbetert. Daartoe hebben deze leden verdere vragen.

Het rapport wijst uit, en gemeenten geven ook zelf aan onvoldoende gecompenseerd te worden voor de jeugdzorg. Zo moeten veel gemeenten zelf uit eigen middelen bijleggen voor de jeugdzorg, omdat ze verplicht zijn zorg te leveren maar hier amper middelen voor krijgen. Dit is een soort catch 22; een paradoxale situatie waarin het ónmogelijk is om een gewenste uitkomst te bereiken, doordat de regels dit niet toelaten. Voorts vragen de leden van de D66-fractie aan de Staatssecretaris wat het plan is om gemeenten meer middelen en regie te geven, zodat zij hun taken omtrent jeugdzorg kunnen uitvoeren?

De Deskundigencommissie stelt dat er meer aandacht moet komen voor preventie; iets wat ook de leden van de D66-fractie als belangrijk zien, zodat de zorgvraag daalt. Er wordt op dit moment fors bezuinigd op de GGD, terwijl hier juist de beste preventie plaatsvindt. De leden vragen voorts of de Staatssecretaris kan aangeven wat concreet zijn plannen zijn om in te zetten op preventie als hier tegelijkertijd op bezuinigd wordt? De leden vragen de Staatssecretaris hoe hij ervoor gaat zorgen dat de zorgvraag in de jeugdzorg daalt?

Ook delen de leden van de D66-fractie de zorgen die de Deskundigencommissie heeft over het arbeidstekort in de jeugdzorg. Een van de aanbevelingen uit het rapport is om de consequenties van de toenemende krapte op de arbeidsmarkt nadrukkelijker mee te wegen en hierop te handelen. Kan de Staatssecretaris aangeven hoe hij opvolging geeft aan deze aanbeveling?

Daarnaast stelt de Deskundigencommissie in het rapport dat het reparatieplan voor de jeugdzorg te mager is¹. De verbetering van de zorg is onvoldoende, maar daarnaast is ook de financiering ontoereikend. Ook stelt de Raad van State dat de randvoorwaarden voor wetgeving op dit moment onvoldoende zijn (C-dictum). Ondanks alle goede bedoelingen en inzet heeft de Deskundigencommissie dus geen vertrouwen in de huidige aanpak en voortgang. De leden van de D66-fractie vragen voorts of de Staatssecretaris kan aangeven wat de plannen zijn om toch aan de benodigde transformatie te kunnen voldoen en of hiervoor meer middelen vrijgemaakt zullen worden? Wat wordt de inzet van de Staatssecretaris hierop bij de onderhandelingen over de voorjaarsnota, zo vragen de leden van de D66-fractie?

Vragen en opmerkingen van de leden van de BBB-fractie

De leden van de BBB-fractie hebben kennisgenomen van het Advies Deskundigencommissie Jeugd. De leden hebben de volgende vragen aan de Staatssecretaris.

De leden hebben in het rapport gelezen dat de vraag naar en aanbod van jeugdzorg niet in evenwicht zijn. Hierdoor zijn jongeren die behoefte hebben aan gespecialiseerde hulp en/of zorg, de dupe van het beperkte aanbod. Dit terwijl er veel aanbieders zijn van lichte(re) jeugdhulp.

Net als de leden van de BBB-fractie is de Deskundigencommissie ook van mening dat deze mismatch moet worden aangepakt. De Staatssecretaris heeft laatst al in een artikel aangegeven meer weerbaarheid te willen en minder professionele hulp², de leden van de BBB-fractie juichen dit van harte toe.

¹ <https://nos.nl/artikel/2553831-commissie-reparatieplan-voor-de-jeugdzorg-is-te-mager>

² Staatssecretaris Jeugdzorg wil meer weerbaarheid en minder professionele hulp: «Het leven zit nu eenmaal vol tegenslagen» - NRC

- Kan de Staatssecretaris uitleggen hoe hij de mismatch in jeugdzorg wil aanpakken en hoe hij het inperken van de jeugdzorg als oplossing ziet?
- Op welke termijn wil de Staatssecretaris de lichtere problematiek in de jeugdzorg inperken? En welke maatregelen of instrumenten wil hij daarvoor gebruiken?
- Kan de Staatssecretaris toezeggen om een onderzoek uit te laten voeren wat onder jeugdzorg moet vallen en wat niet?

Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de reactie van het kabinet op het advies «Groeipijn» van de Deskundigencommissie Jeugd en hebben hierover nog enkele vragen.

De leden van de CDA-fractie lezen dat de Deskundigencommissie begint met de conclusie dat de oplossing voor de grote vraag naar jeugdhulp vooral op plaatsen buiten de jeugdzorg ligt: in het gezin, op school en in de samenleving; en dat de scope van de Hervormingsagenda daarmee te smal is. Deze leden horen graag of de Staatssecretaris deze conclusie herkent en erkent. Zo ja, dan vragen deze leden hoe de Staatssecretaris dit vraagstuk concreet oppakt en hoe hij hier regie op neemt? Deelt de Staatssecretaris dat we veel meer naar de achterliggende oorzaken moeten kijken, zoals schuldenproblematiek, scheidingen of problemen op school of in de woonsituatie (dakloosheid)? Deelt de Staatssecretaris dat het belangrijk is om lokale steunpunten te versterken zoals de commissie adviseert, en zo ja hoe pakt hij dit op, ook samen met scholen en gemeenten?

De leden van de CDA-fractie willen graag meer weten over de opvolging van de adviezen van de Deskundigencommissie. Het gaat zowel om de adviezen voor de toekomst als de omgang met het verleden. Deze leden lezen bijvoorbeeld dat de commissie adviseert om een noodzaak en minimumniveau aan basisvoorzieningen in de wet vast te leggen. Neemt de Staatssecretaris dit advies over en zo ja, neemt hij dit mee in de reikwijdte wet jeugdplicht?

De leden van de CDA-fractie vinden het belangrijk dat ook de andere adviezen van de Deskundigencommissie worden overgenomen en vragen daarop een reactie van de Staatssecretaris. Deze leden vragen daarbij speciaal aandacht voor twee adviezen, namelijk het advies om op korte termijn een set van financiële en inhoudelijke prestatie-indicatoren op te stellen en het advies om een onafhankelijk boegbeeld met doorzettingsmacht aan te stellen. Deze leden vragen of de Staatssecretaris deze adviezen opvolgt en zo ja, hoe en wanneer hij hier uitvoering aangeeft? En zo nee, dan vragen deze leden waarom deze adviezen niet worden overgenomen?

Met betrekking tot het verleden lezen deze leden dat de Deskundigencommissie voorstelt om het financiële gat in 2023 en 2024 gelijk te delen tussen gemeenten en het Rijk. Deze leden vragen of de Staatssecretaris dit «zwaarwegende» advies overneemt en waarom wel of niet?

De leden van de CDA-fractie lezen dat de Staatssecretaris de opvolging de komende maanden vorm wil geven, mede in aanloop naar de voorjaarsbesluitvorming. Deze leden vragen of de Staatssecretaris de Kamer zo spoedig en zo uitgebreid mogelijk over de voortgang wil informeren?

Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van het advies van de Deskundigencommissie Jeugd. Zij hebben hierover nog een aantal vragen en opmerkingen.

De leden van de SP-fractie benadrukken dat de Deskundigencommissie de bezuinigingsopgave voor 2026 «niet wenselijk en niet haalbaar» noemt. Is de Staatssecretaris ook bereid om deze bezuinigingsopgave dan ook te schrappen, zodat het belang van jongeren voorop kan komen te staan bij de uitvoering van de hervormingsagenda?

De leden van de SP-fractie lezen in de reactie van de Staatssecretaris dat het advies «zwaarwegend» is. Wat betekent dit in concrete zin voor wat het kabinet ermee gaat doen?

De leden van de SP-fractie vragen de Staatssecretaris of hij bereid is om zo snel mogelijk een uitgebreide reactie naar de Kamer te sturen, waarbij wordt ingegaan op iedere aanbeveling uit het rapport. Op welke termijn kan de Kamer die reactie verwachten?

Vragen en opmerkingen van de leden van de SGP-fractie

De leden van de SGP-fractie hebben met veel belangstelling kennisgenomen van het advies van de Deskundigencommissie Jeugd (hierna: de commissie). Zij maken graag van de gelegenheid gebruik om hierover een aantal vragen te stellen.

Naar het oordeel van de leden van de SGP-fractie heeft de commissie een weloverwogen en goed beargumenteerd advies tot stand gebracht. De leden van de SGP-fractie willen zo spoedig mogelijk duidelijkheid over wanneer de Staatssecretaris inhoudelijk gaat reageren op de aanbevelingen van de commissie. De Staatssecretaris geeft aan dat hij de adviezen van de commissie betreft bij de voorjaarsbesluitvorming over de Voorjaarsnota. Echter, de adviezen van de commissie gaan over veel méér onderwerpen dan alleen de financiële afspraken. Sterker nog, de commissie benadrukt het belang om vanuit de inhoud te werken en niet financieel gestuurd. Kan de Staatssecretaris aangeven wanneer hij met een inhoudelijke reactie op het advies komt? Neemt de Staatssecretaris de aanbeveling over om vóór de zomer van 2025 met een routekaart te komen waarin de adviezen van de commissie zijn verwerkt?

In de Hervormingsagenda Jeugd is al aangegeven dat de adviezen van de commissie «zwaarwegend» zou zijn. Erkent de Staatssecretaris dat het kabinet het zich niet kan permitteren om de nu gedane aanbevelingen naast zich neer te leggen, en dat dit advies dus onherroepelijk zal moeten leiden tot financiële compensatie van gemeenten, zo vragen de leden van de SGP-fractie. Deelt de Staatssecretaris het oordeel van de commissie dat de ontstane financiële situatie een gedeelde verantwoordelijkheid is van het Rijk en de gemeenten?

De commissie stelt dat de Hervormingsagenda Jeugd een noodzakelijke, maar geen voldoende voorwaarde is om te komen tot een goede balans in de jeugdzorg. Hoe reflecteert de Staatssecretaris hierop? Is hij het hiermee eens?

De leden van de SGP-fractie lezen in het advies (p. 44) dat het Rijk bij de commissie heeft aangegeven geen financiële ruimte te zien om de tekorten van gemeenten op de rijksbegroting op te vangen. Heeft de Staatssecretaris nog steeds dat standpunt?

De commissie constateert dat de Hervormingsagenda onvoldoende aandacht heeft voor het wegnemen en verminderen van de structurele factoren die leiden tot instroom naar jeugdhulp. De commissie wijst daarop op gezinsproblematiek als een belangrijke verklarende factor voor het beroep op jeugdhulp. De Hervormingsagenda Jeugd biedt op dit moment geen handreiking om te komen tot een brede gezinsgerichte benadering, aldus de commissie. «De scope van de Hervormingsagenda is te smal om tot een goed werkend, beter beheersbaar en financieel houdbaar jeugdstelsel te komen.» (p. 48) Hoe kijkt de Staatssecretaris hiernaar?

De leden van de SGP-fractie vragen in het bijzonder een reactie op de concrete aanbeveling van de commissie om op korte termijn te komen tot een samenhangende jeugd- en gezinsaanpak, zowel op nationaal als lokaal niveau, waarbij de commissie adviseert om te komen tot een programmateam Jeugd en Gezin, met een heldere mandatering, eigen middelen en een coördinerend bewindspersoon (p. 51). Neemt het kabinet deze aanbeveling over?

De commissie stelt dat de kramp van te hoge planningsambities en een te strak financieel keurslijf de voortgang van de benodigde maatregelen beperken. De leden van de SGP-fractie vragen of de Staatssecretaris deze conclusie onderschrijft?

Vragen en opmerkingen van de leden van de CU-fractie

De leden van de ChristenUnie-fractie maken graag van de gelegenheid gebruik om vragen te stellen over het rapport Groeipijn, het advies van de deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd. Deze leden herkennen veel van de analyse van de adviescommissie van wat zij van gemeenten en jeugdzorgprofessionals horen. Deze leden danken de commissie voor hun waardevolle werk.

Hoofdboodschap inhoud en sturing

Herkent de Staatssecretaris dat de transformatie die de Hervormingsagenda beoogt dichtbij een kantelpunt is, zoals de commissie schetst (pagina 47)? Ziet de Staatssecretaris ook dat er nog veel nodig is om de omslag in cultuur, structuur en praktijk daadwerkelijk te maken en te borgen? En dat hier dus ook tijd voor nodig is? Hoe gaat de Staatssecretaris ervoor zorgen dat het «voorveld» veel meer betrokken worden bij de Hervormingsagenda?

Hoe zet de Staatssecretaris zich ervoor in om beschikbare inzichten over bewezen effectieve preventieprogramma's en behandelmethoden actief te delen, op te schalen en landelijk toe te passen? Hoe creëert hij meer ruimte om het gezamenlijk leren te intensiveren?

Meerwaarde van de hervormingsagenda

De leden van de ChristenUnie-fractie is het uit het hart gegrepen dat jongeren en hun ouders steunstructuren nodig hebben om in de huidige complexe samenleving hun plek te vinden. Hoe gaat de Staatssecretaris meer investeren in het creëren en structureel versterken van sociaal kapitaal?

Wat is de reactie van de Staatssecretaris op het advies om wettelijk het belang van een sterke sociale en pedagogische basis vast te leggen en daarin op te nemen wat het minimumniveau aan basisvoorzieningen (inclusief de aanwezigheid van een stevig lokaal team) moet zijn dat lokaal moet worden aangeboden?

Welke handvatten krijgen gemeenten om steunstructuren te organiseren waarbij de leefwereld van de jongeren en ouders centraal staat, zoals de commissie adviseert?

Hoe gaat de Staatssecretaris ervoor zorgen dat scholen en lokale teams de tijd, ruimte en expertise krijgen die ze nodig hebben om de pedagogische basis te versterken, aangezien zij op dit moment al zwaar belast zijn met een breed takenpakket?

Is de Staatssecretaris het met de leden van de ChristenUnie-fractie eens dat gemeenten een cruciale rol hebben in het stimuleren, ondersteunen en faciliteren van een scala aan voorzieningen voor ontmoeting van jongeren? Hoe moeten gemeenten vorm geven aan die taak als zij met minder financiële middelen te maken hebben?

De leden van de ChristenUnie-fractie lezen een sterke oproep van de commissie aan de Rijksoverheid om te komen tot een samenhangende jeugd- en gezinsaanpak en de aanmoediging om de door het ministerie aangekondigde integrale, interdepartementale aanpak op korte termijn uit te voeren. Wat kunnen deze leden op dit vlak van het kabinet verwachten?

Werkende mechanismen en vrijblijvendheid

De commissie beschrijft het belang van stevige lokale teams met gezag op basis van professionaliteit en met een brede deskundigheid en netwerk. Heeft de Staatssecretaris of de commissie er zicht op in hoeveel gemeenten zulke sterke lokale teams met deze kenmerken functioneren, zo vragen de leden van de ChristenUnie-fractie? Wil de Staatssecretaris ook naar advies van de commissie voorrang geven aan de totstandkoming van deze teams in alle gemeenten? Hoe gaat hij dit doen? In welk jaar wil hij dat elke gemeente zo'n team heeft? Is hij voornemens om het richtinggevend kader voor de toegang, lokale teams en integrale dienstverlening bindend te maken?

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen de Staatssecretaris of hij nu al wil reflecteren op de vraag van de commissie in hoeverre het haalbaar en wenselijk is om onderscheid te maken naar de rol van de overheid als verantwoordelijke voor het systeem en de financiering, en professionals (lees: medewerkers in het lokale team, huis- en jeugdartsen en specialisten) verantwoordelijkheid te geven voor de inhoudelijke beoordeling en toeleiding. Wil de Staatssecretaris dit vraagstuk verder uitdiepen? Deze leden vinden het namelijk een terechte fundamentele vraag.

Inspanningen, opbrengsten en gezamenlijke sturing

Pakt de Staatssecretaris de handschoen op om met de andere partners de maatregelen te vertalen naar concrete doelstellingen en prestatie-indicatoren, zo vragen de leden van de ChristenUnie-fractie. En om hier als Rijk realistische besparingsdoeleinden aan te verbinden? Hoe wil de Staatssecretaris meer strategische sturing aanbrengen en ervoor zorgen dat het publieke belang in plaats van deelbelangen de boventoon gaan voeren?

Rollen, verantwoordelijkheden en gedeeld eigenaarschap

Op welke manier kan de geadviseerde «waakvlam» vormkrijgen volgens de Staatssecretaris, zo vragen de leden van de ChristenUnie-fractie?

Financiën

Op welke manier gaat de Staatssecretaris ervoor zorgen dat er meer inzicht komt in de inzet van middelen, zo vragen de leden van de ChristenUnie-fractie? Wat is de Staatssecretaris van plan om te doen met de ontstane verliezen over 2023 en 2024? Hoe kijkt hij aan tegen het

advies om deze verliezen met Rijk en gemeenten gezamenlijk, waarbij ieder de helft neemt, op te vangen?

Ten aanzien van 2025–2028 vragen de leden van de ChristenUnie-fractie de Staatssecretaris te reflecteren op de analyse van de commissie dat het niet aannemelijk is dat de ingeboekte besparingen voor de periode 2025–2028 gerealiseerd kunnen worden. Deze leden betreuen het dat er niet (voldoende) indicatoren zijn die inzicht kunnen geven in de richting waarin de uitgaven zich ontwikkelen en dat er daardoor geen zicht is op benodigd budget de komende jaren. Deze leden vinden het wel reden tot zorg dat een toename in budget een prikkel kan geven aan alle partners om hun inzet aan het verbeteren van ondersteuning in het voorliggend veld en aan kostenbesparende maatregelen niet met extra kracht door te zetten. Deelt de Staatssecretaris deze zorg? Aan de andere kant lezen deze leden ook dat alle partners het financiële kader als beklemmend ervaren en vanuit een kramp zich inzetten voor de jeugd. Daaruit spreekt een toewijding aan het doel van de agenda, los van de financiële consequenties. Welke keuze maakt de Staatssecretaris over de beschikbare financiën tot 2028?

Ten aanzien van de toekomst van financiering van het jeugdstelsel vragen de leden van de ChristenUnie-fractie of de Staatssecretaris bereid is om aan de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) samen met de Raad voor Volksgezondheid en Samenleving (RVS) advies te vragen over de vormgeving bij de herziening van de bekostiging en inrichting van het jeugdstelsel, waarin de opmerkingen van de commissie worden meegenomen?

Slotbeschouwing

Wat zegt het de Staatssecretaris dat de commissie er onvoldoende vertrouwen in heeft dat de huidige aanpak en voortgang van de Hervormingsagenda Jeugd en de financiële risicoverdeling die hierover is afgesproken tussen Rijk en gemeenten, tot de beoogde effecten gaan leiden? Voelt de Staatssecretaris zich verantwoordelijk voor het ter harte nemen en opvolgen van de adviezen van de commissie? Komt de Staatssecretaris voor de zomer van 2025 met een routekaart, die gezamenlijk met de netwerkpartners is opgesteld, die uitwerkt hoe opvolging en invulling wordt gegeven aan de adviezen?

II. Reactie van de Staatssecretaris

Vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie hebben het advies van de Deskundigencommissie Jeugd met grote interesse gelezen. Zij danken de commissie voor hun gedegen werk en hun belangrijke aanbevelingen en adviezen. De leden herkenden veel van wat de commissie in het rapport heeft beschreven en stellen sommige punten zelf ook al jaren herhaaldelijk aan de kaak. Zij onderschrijven dan ook het hele rapport en alle adviezen en gaan ervanuit dat het kabinet dit zwaarwegende advies ook zal onderschrijven. Waarom heeft het kabinet anders de Deskundigencommissie ingesteld?

De leden lezen dat het kabinet het advies met volle aandacht gaat bestuderen en gaat zien hoe ze er gevolg aan kunnen geven. Zij schrijven dat dit de komende maanden vorm zal krijgen, mede in aanloop naar de voorjaarsnotabesluitvorming. De leden vinden dit een onduidelijke tijdlijn. Wanneer komt er een uitgebreide reactie van het kabinet op de inhoudelijke én financiële aanbevelingen van de Deskundigencom-

missie? Moeten de leden dit zelf opmaken uit de voorjaarsbesluitvorming als die naar buitenkomt? Of komt er een aparte brief naar de Kamer met een daarin een onderbouwd besluit van het kabinet over opvolging van de adviezen van de Deskundigencommissie? De leden vragen het kabinet om het laatste.

De Deskundigencommissie is ingesteld als onderdeel van het akkoord over de Hervormingsagenda Jeugd en komt voort uit het advies van de Commissie van Wijzen uit 2021 om onafhankelijke experts mee te laten kijken op de implementatie en opbrengsten van de afgesproken maatregelen.

Dit advies is zwaarwegend en de vraag is niet of, maar hoe dit wordt opgevolgd. Op dit moment is het kabinet hierover in gesprek met de VNG. De opvolging van het advies wordt betrokken bij de Voorjaarsbesluitvorming van het kabinet. Over de uitkomsten informeren wij uw Kamer zo spoedig mogelijk, in ieder geval voor het geplande Kamerdebat over jeugd op 18 juni. Mocht hiertoe aanleiding zijn dan zullen wij ook parallel aan de voorjaarsnota een nadere toelichting geven op de aldaar genomen besluiten omtrent de opvolging van het advies van de Deskundigencommissie.

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie zouden in deze brief met een uitgebreide reactie graag zien dat het kabinet op alle adviezen uit zowel hoofdstuk 4 (inhoud en sturing) als hoofdstuk 5 (financieel) afzonderlijk ingaat. Gaat het kabinet dit doen?

Het kabinet zal in de voortgangsbrief Jeugd uitgebreid ingaan op hoe zij omgaat met het advies van de Deskundigencommissie.

Graag zien de leden in deze reactie ook een reflectie op de stevige uitingen van de Deskundigencommissie die onomwonden stelt dat de plannen die de jeugdzorg beter moeten maken, tekortschieten.

De Deskundigencommissie stelt dat de Hervormingsagenda een noodzakelijk, maar niet voldoende voorwaarde is. Jeugdzorg kan immers niet de oorzaken van maatschappelijke problemen (bijv. prestatiedruk) dan wel alle overige problemen in gezinnen oplossen (bijv. bestaanszekerheid, GGZ problematiek van ouders, vechtscheidingen) oplossen. Daarom beveelt de Deskundigencommissie een bredere aanpak binnen het sociaal domein aan om de oorzaken van de instroom in jeugdzorg aan te pakken. Het kabinet zal in de voortgangsbrief Jeugd ingaan op de adviezen en hoe daar opvolging aan zal worden gegeven.

De Deskundigencommissie stelt tevens dat de bezuinigingen een «zwaard van Damocles» zijn en dat in de afgelopen jaren het politieke gesprek te vaak over geld en te weinig over de inhoud is gegaan. Wat vindt het kabinet van deze conclusies?

Wij herkennen dat veel aandacht in het publieke debat is uitgegaan naar de financiële kant van jeugdzorg. Hieraan ligt echter wel ook een inhoudelijk streven ten grondslag: het toegankelijk houden van de jeugdzorg voor jeugdigen die dat echt nodig hebben.

De Deskundigencommissie stelt in haar advies «de kramp moet eraf, maar de druk moet erop blijven.» Dit uitgangspunt omarmen wij. Wij streven ernaar in de afspraken die we maken over de opvolging van het advies en het versterken van de Hervormingsagenda beter te meten hoe het gaat met de voortgang en daar waar data beschikbaar is de afrekenbaarheid te verbeteren.

De Deskundigencommissie heeft het over «sturen in de mist» en stelt dat meer informatie nodig is om adequaat te kunnen sturen op stelselniveau. Dit sluit aan bij vragen die de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie al jaren stellen over onder meer de wachtlijsten. Al vanaf 2017 vragen zij het kabinet om gegevens over de wachtlijsten. Aangenomen moties zijn tot op heden niet uitgevoerd, terwijl voor veel andere zorgsectoren dergelijke informatie wel beschikbaar is. Is het kabinet voornemens om gegevens over het aantal wachtenden per diagnose beter inzichtelijk te maken? Is zij bereid om ook inzichtelijk te maken welke aanbieders er zijn en wat de behandelcapaciteit is? Zeker voor de zwaardere zorgvragen achten de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie dit noodzakelijk.

Het kabinet werkt in het kader van de Hervormingsagenda Jeugd aan het verbeteren van inzicht in wachttijden op landelijk niveau. Daarvoor moeten eerst begrippen, zoals start- en stopdata, en productcodes gestandaardiseerd worden. Hier zijn wij mee bezig. Zolang niet op dezelfde manier wordt geregistreerd zijn data niet vergelijkbaar tussen gemeenten en regio's en is dus geen landelijk inzicht in wachttijden te geven.

Een diagnose is niet geheel voorspellend voor de aard en omvang van de benodigde jeugdzorg. Daarom wordt in de jeugdzorg niet (overal) gewerkt met producten op diagnoseniveau.

Welke aanbieders er zijn, hangt af van welke aanbieders gecontracteerd worden door gemeenten (ook in de jeugdzorgregio's). Inzicht in aanbieders en diens behandelcapaciteit kan daarom het beste ook op dat niveau gecreëerd worden. In de praktijk gebeurt dit ook al in diverse regio's, veelal met behulp van websites zoals www.beschikbaarheidswijzer.nl.

De leden horen het kabinet diverse malen zeggen dat het aantal jongeren dat professionele jeugdhulp krijgt te hoog is en ingezet moet worden op het voorkomen van jeugdhulp. Daar zijn zij het mee eens. Maar zij horen dan wel graag wat het kabinet gaat doen om te voorkomen dat jongeren professionele hulp nodig hebben.

Vanuit de Hervormingsagenda wordt al volop ingezet op het versterken van de sociale en pedagogische basis rondom een gezin. Ook de inzet van stevige lokale teams die over domeinen heen kunnen werken dragen straks bij aan het voorkomen dat kinderen in jeugdzorg terecht komen als problemen elders liggen. Er wordt gewerkt aan een wetsvoorstel waarin deze uitgangspunten steviger worden verankerd en tegelijkertijd de jeugdhulpplicht beter wordt afgebakend zodat jeugdhulp toegankelijk blijft voor kinderen die dit nodig hebben. In de brief van 5 november 2024 heeft uw Kamer de laatste stand van zaken rond de Hervormingsagenda ontvangen. Het kabinet zal in de voortgangsbrief Jeugd ingaan op de adviezen van de commissie Van Ark en hoe we daar opvolging aan geven.

Zij vragen of het kabinet het met de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie eens is dat toegang tot goed onderwijs, sport, cultuur en lokale voorzieningen daarom van belang is? In dat kader horen zij graag een reflectie op de geplande bezuinigingen op preventie, sport, cultuur en onderwijs. Hoe rijmt het kabinet dit met elkaar?

Wij zijn het ermee eens dat toegang tot goed onderwijs, sport, cultuur en lokale voorzieningen van belang is voor het gezond opgroeien van kinderen en kan bijdragen aan het verminderen van het beroep op jeugdzorg. Het kabinet is van mening dat deze toegang nog steeds voldoende gewaarborgd is ondanks de geplande bezuinigingen op preventie, sport, cultuur en onderwijs.

Hoe legt het kabinet ook uit dat veel gemeenten de komende tijd vanwege de financiële problemen ook voor zware keuzes komen te staan en er bezuinigd dreigt te worden op lokale voorzieningen?

Wij zien dat verschillende gemeenten voor financiële uitdagingen staan. Het kabinet heeft de afgelopen jaren extra financiële middelen vrijgemaakt voor gemeenten gegeven de stijgende uitgaven aan jeugdzorg. Op dit moment ligt het advies van de Deskundigencommissie bij het Rijk voor. Deze loopt mee in de Voorjaarsbesluitvorming. Over de uitkomsten informeren wij uw Kamer zo spoedig mogelijk en in ieder geval voorafgaand aan het debat over het jeugdzorgbeleid op 18 juni a.s.

De leden lezen namelijk in het rapport van de Deskundigencommissie het duidelijke advies om lokale steunstructuren en de natuurlijk omgeving van jongeren te versterken. Dit zijn juist de structuren waarop het kabinet gaat bezuinigen. Op welke manier gaat het kabinet navolging geven aan het advies van de Deskundigencommissie om juist dit soort lokale structuren in de omgeving van de jongere te versterken? Gaat het kabinet bezuinigen hierop terugdraaien?

Vanuit de Hervormingsagenda wordt gewerkt aan een pakket aan maatregelen rond de reikwijdte van jeugdhulp. Onderdeel hiervan is het versterken van de sociale en pedagogische basis en de inzet van stevige lokale teams die gezinsgericht werken. De Jeugdwet zal op dit punt nader worden aangescherpt. Niet altijd is jeugdhulp echter het passende antwoord en niet altijd is een individueel zorgtraject nodig. We willen toe naar jeugdhulp die «zo licht als mogelijk is, zo zwaar als nodig» juist ook om de jeugdhulp toegankelijk te houden voor kinderen die dit echt nodig hebben.

Ten aanzien van de bredere bezuinigingen binnen VWS op subsidies geldt dat deze niet worden ingeboekt op preventieve zorg en ondersteuning die mensen direct raakt. Voor Jeugd specifiek is met name ingezet op doelmatigheidskorting en kortingen op niet het verplichte subsidiebudget.

Kan het kabinet aangeven wat de effecten zijn van de geplande bezuinigingen op de Rijke Schooldag, die juist is bedoeld om jongeren die in een sociaaleconomisch minder sterke positie zitten, betere kansen te geven en hen in aanraking laat komen met zaken die aantoonbaar het welzijn verbeteren, zoals muziek, sport en cultuur?

De geplande bezuinigingen op de Rijke Schooldag betekenen dat minder scholen financiering vanuit het programma School en Omgeving kunnen ontvangen. De inzet van het kabinet is dat het programma School en Omgeving beschikbaar blijft voor de leerlingen die dit het hardst nodig hebben. Er wordt daarom prioriteit gegeven aan de scholen met de hoogste onderwijsachterstandsscores. Het is op dit moment niet in te schatten of en zo ja hoeveel en welke leerlingen en scholen geen gebruik meer kunnen maken van de nieuwe subsidieregeling. Dit hangt namelijk af van het aantal nieuwe aanvragen. Het programma wordt vanaf 2028 duurzaam en structureel gefinancierd.

In dit kader wijst de Deskundigencommissie er ook op om wettelijk het belang van een sterke sociaal pedagogische basis vast te leggen en daarin een minimumniveau aan basisvoorzieningen vast te leggen. Gaat het kabinet aan de slag met deze adviezen en zo ja, hoe?

Het kabinet is voornemens om dit uit te werken in het wetsvoorstel «Reikwijdte». Dit wetsvoorstel wordt op dit moment opgesteld in overleg met betrokken partijen.

Tevens vragen de leden om een reflectie op de constatering dat goede initiatieven op het snijvlak van onderwijs en zorg vaak moeten stoppen omdat financiële middelen tijdelijk zijn en onderwijsgeld niet voor zorg mag worden ingezet en vice versa.

Het klopt dat veel goede initiatieven op het snijvlak van onderwijs en zorg vaak op pilot- of projectbasis zijn ingericht met tijdelijke financiering. Duurzame financiering is afhankelijk van besluitvorming en afspraken hierover tussen gemeenten en scholen/samenwerkingsverbanden. Vanuit het zorg en onderwijsstelsel zijn er op zichzelf geen belemmeringen om deze financiering voor langere tijd af te spreken. De huidige regelgeving bepaalt wel dat onderwijsgeld niet voor zorg is bedoeld en zorggeld niet structureel voor onderwijs, maar er is ook een zogenaamd groen gebied waarover partijen afspraken kunnen maken over arrangementen zodat kinderen wel tot ontwikkeling kunnen komen. Binnen het experiment Onderwijzorgarrangementen heeft het onderwijs meer ruimte om hier middelen voor in te zetten, ruimte die OCW voornemens is ook structureel in de wet te borgen en onder meer daartoe wordt momenteel een wetsvoorstel voorbereid.

Ook dit is een thema waar in de afgelopen jaren al zeer vaak door de Kamer op is gewezen en waar verbetering is beloofd. Welke extra stappen gaat het kabinet zetten?

De complexiteit van de problematiek en de vele partijen die hierin een rol spelen, vragen om een zorgvuldige aanpak. Waar mogelijk zet het Rijk in op het vereenvoudigen van wet- en regelgeving, wat ten goede komt aan de samenwerking tussen professionals. De Staatssecretaris van JPS en de Staatssecretaris OCW zullen uw Kamer in aanloop naar het debat passend onderwijs (21 mei a.s.) verder informeren.

Wat gaat het kabinet doen om te voorkomen dat het aantal kinderen dat thuiszit zonder onderwijs, soms omdat zij op een wachtlijst voor jeugdzorg staan, omlaag te brengen?

Sinds 2022 wordt gewerkt aan een plan van aanpak om verzuim terug te dringen. Dit kabinet heeft die aanpak doorgezet. Om schooluitval beter in beeld te krijgen, te voorkomen én terug te dringen heeft Staatssecretaris van OCW eind 2024 het Wetsvoorstel terugdringen schoolverzuim naar de Tweede Kamer verstuurd.³ Met dit wetsvoorstel kunnen basisscholen, middelbare scholen en mbo-instellingen sneller, beter en preventief actie nemen bij afwezigheid van leerlingen en mbo-studenten. Ook heeft het voorstel tot doel dat het aantal langdurige vrijstellingen van de leerplicht afneemt. Daarnaast werkt het kabinet aan meer ruimte voor flexibiliteit en maatwerk, en ruimte voor onderwijsaanbod voor niet-ingeschreven jongeren die nu thuis zitten zonder onderwijs. Het kabinet zal uw Kamer vóór het debat over passend onderwijs in mei over de voortgang hiervan schriftelijk informeren.

In het rapport geeft de Deskundigencommissie aan dat jeugdzorgproblematiek vaak voortkomt uit problemen die niet liggen bij de jongere, maar bij de omgeving. Armoede, geldproblemen, GGZ-problematiek bij ouders, vechtscheidingen en onvoldoende passende woonruimte worden als voorbeelden genoemd. Een aantal van deze zaken is op te lossen met beleid, zoals financiële problemen. Is het kabinet het met de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie eens dat ook dit beter aangepakt moet worden om jongeren uit de jeugdzorg te houden? Zo ja, wat gaat het kabinet concreet doen?

³ Kamerstukken II 2024/2025, 36 663, nr. 2

De Deskundigencommissie geeft aan dat er onvoldoende aandacht is voor de structurele factoren die bijdragen aan de groeiende vraag naar jeugdhulp: onderwijs, bestaanszekerheid, wonen en brede voorzieningen in de wijken. Aandacht daarvoor is cruciaal om te zorgen dat jeugdigen met gelijke kansen gezond en veilig kunnen opgroeien en te voorkomen dat jeugdigen jeugdhulp nodig hebben. Op dit moment ligt het advies van de Deskundigencommissie bij het Rijk voor. Over de uitkomsten informeren wij uw Kamer zo spoedig mogelijk en in ieder geval voorafgaand aan het debat over het jeugdbeleid op 18 juni a.s. Het Rijk is in het najaar van 2024 al gestart met de aanpak Kwetsbare gezinnen om kindermoeite tegen te gaan, conform het Regeerprogramma.

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van het advies van de Deskundigencommissie Jeugd en willen hun dank uitspreken aan de leden van de Deskundigencommissie voor het inzichtelijke rapport en de duidelijke adviezen. Zij hebben nog enkele vragen naar aanleiding van het rapport.

Allereerst zijn de leden benieuwd hoe de Staatssecretaris van plan is de maatschappelijke dialoog aan te wakkeren die moet bijdragen aan de veerkracht binnen de maatschappij, specifiek ook hoe dit lokaal kan worden bewerkstelligd. Welke rol ziet het kabinet voor zichzelf in het starten van die discussie?

Het kabinet vindt het cruciaal met elkaar een maatschappelijke dialoog te voeren over hoe het komt dat zoveel jongeren jeugdhulp nodig hebben. En wat jongeren nodig hebben om weerbaar op te groeien. Deze dialoog faciliteren we vanuit het Rijk op verschillende manieren. Eind 2024 is een website beschikbaar gekomen waarop informatie te vinden is over de maatschappelijke dialoog. Onlangs is PraatPower gelanceerd om scholen, gemeenten, verenigingen, wijkteams én jongeren zelf te helpen deze gesprekken op lokaal niveau vorm te geven. Het bevat niet alleen tips en tricks, maar ook goede voorbeelden. Voor de zomer komt er een webfilm voor professionals beschikbaar met kennis over het beter benutten van de pedagogische basis en het zoeken naar oplossingen in het alledaagse leven: hoe doe je dat in de praktijk goed?

Ook zijn de leden van de VVD-fractie benieuwd hoe deze discussie kan worden gehouden op plekken waar jongeren en hulpverleners samenkomen, zodat deze vanuit de inhoud kan worden gevoerd en niet meteen gepolitiseerd wordt. Hoe wil het kabinet ervoor zorgen dat de discussie «bottom-up» wordt gehouden en niet «top-down»?

Wij stellen tools beschikbaar die helpen om het gesprek op een goede manier (vanuit de inhoud) te voeren. Een voorbeeld is de hier bovengenoemde PraatPower dat concrete handvatten biedt voor het voeren van een gesprek met jongeren. De ideeën die bottom-up worden opgehaald in deze gesprekken kunnen op landelijk niveau worden gedeeld.

De leden van de VVD-fractie vragen zich af welke rol het kabinet ziet voor het «systeem» om het kind of de jongere heen, bijvoorbeeld de ouders, school, huisarts, wijkteams, etc. Hoe kan dit systeem beter betrokken worden bij het bieden van hulp of zorg aan de jongere?

Het systeem om het kind of jongere heen speelt een zeer belangrijke rol. Veel problemen en daarmee ook oplossingen liggen niet bij de jongeren zelf, maar juist in de context van de jongeren. Wij zien een belangrijke taak voor het wijkteam om dit systeem beter te betrekken bij het bieden

van hulp door met een brede blik naar de hulpvraag van een jongere te kijken. Deze manier van werken is dan ook een onderdeel van het Richtinggevend kader voor toegang, lokale teams en integrale dienstverlening dat is vastgesteld door de VNG en gemeenten in het voorjaar 2024 en zal ook onderdeel uitmaken van het nog – met relevante partijen – vast te stellen convenant.⁴

Hoe gaat het kabinet ervoor zorgen dat de zorg voor kinderen en jongeren allereerst bij dit systeem ligt en jeugdzorg beschikbaar is mocht dit onverhoopt nodig zijn, zodat de jeugdhulp aanpalend en ondersteunend is aan andere terreinen en niet andersom?

We zetten met de Hervormingsagenda in op het verstevigen van de pedagogische basis waardoor hulpvragen binnen de context van het gezin (gezinsgericht) worden opgevangen. Het stevige lokale team heeft hierin een centrale rol. Daar wordt samen met de jeugdige en het gezin in beeld gebracht wat de benodigde oplossing is voor een hulpvraag. Daarbij wordt met brede blik gekeken: integraal naar alle levensgebieden en naar problemen onderliggend aan de hulpvraag. Er wordt alleen (aanvullend) jeugdhulp ingezet wanneer dit bijdraagt aan een duurzame oplossing voor de hulpvraag van een gezin.

Hoe kunnen gemeenten niet-vrijblijvende afspraken maken met bijvoorbeeld huisartsen en scholen over hun rol in het systeem, ook al gaan gemeenten hier niet direct in hun bevoegdheden over?

Het is van belang dat er, om de gezamenlijke verantwoordelijkheid te benadrukken, goede samenwerkingsafspraken worden gemaakt tussen de gemeenten/ lokale teams en partijen als huisartsen en scholen. Voor wat betreft de huisartsen zijn er bijvoorbeeld in de Hervormingsagenda Jeugd afspraken gemaakt over een sterkere samenwerking, o.a. via inzet van jeugdconsulenten vanuit de lokale teams bij de huisartsen of een POH GGZ met aandachtsgebied «jeugd». Voor wat betreft de samenwerking met scholen gaan wij in overleg met het onderwijs en de gemeenten/VNG over wat nodig is om de pedagogische basis op scholen te versterken. Daarbij is ons uitgangspunt dat scholen daar zeker niet alleen voor staan, maar dit ook kunnen bereiken door samen te werken met gemeenten/ lokale teams. Om zo te komen tot een effectieve samenwerkings- en ondersteuningsstructuur op en om school. Deze structuur heeft als doel kinderen zo normaal mogelijk te laten opgroeien en naar school te laten gaan, maar ook om problemen op tijd in beeld te hebben en daar samen op in te kunnen spelen.

In het verlengde daarvan zien de leden het belang van stevige lokale teams en vragen zij zich af hoe het kan dat dit in sommige gemeenten wel lukt om te realiseren, maar in andere gemeenten niet. Hoe kan dit verschil worden verklaard?

Sinds de decentralisatie in 2015 van onder meer jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning heeft de meerderheid van de gemeenten (ruim 80%), als antwoord op de decentralisatie van deze taken, lokale teams georganiseerd⁵. Lokale teams vormen een centrale plek waar inwoners op een laagdrempelige manier terecht kunnen voor een hulpvraag. Uit diverse onderzoeken, waaronder peilingen sociale (wijk)teams van

⁴ Richtinggevend kader voor toegang sociaal domein vastgesteld | VNG

⁵ 2023_Infographic_Sociale_Wijkteams_2P (movisie.nl)

Movisie, de Meta-analyse startfoto VNG Hervormingsagenda Jeugd⁶, blijkt dat de diversiteit van lokale teams groot is. Verschillen in invulling, vanwege de specifieke lokale context en omstandigheden, hoeft geen probleem te zijn. Echter doordat de teams verschillen in hun doelen, de activiteiten die zij ontplooiën en de mate van deskundigheid, zijn er grote verschillen in kwaliteit en wat inwoners van lokale teams kunnen verwachten. Daarom wordt de rol van de lokale teams wettelijk vastgelegd (wetsvoorstel «reikwijdte») en geeft het richtinggevend kader «toegang, lokale teams en integrale dienstverlening» helderheid over de basiskenmerken van lokale teams.

Hoe kunnen minder vrijblijvende afspraken worden gemaakt door gemeenten om zulke stevige lokale teams te borgen?

In de Hervormingsagenda Jeugd is afgesproken toe te werken naar stevige lokale teams. Hiertoe hebben de VNG en gemeenten een richtinggevend Kader «toegang, lokale teams en integrale dienstverlening» vastgesteld in het voorjaar 2024.⁷ Dit kader zet een basisniveau van dienstverlening neer dat inwoners in kwetsbare en complexe situaties van lokale teams mogen verwachten.

De VNG biedt ondersteuning aan gemeenten, o.a. aan de gemeenten die via de startfoto van de VNG hebben aangegeven onvoldoende stevige lokale teams te hebben.⁸ Dit gebeurt o.a. via voorlichting & advies, coachingstrajecten, werkpakketten en leernetwerken. Daarnaast komt er een convenant stevige lokale teams, waarin de belangrijkste partijen vastleggen wat ze van elkaar mogen verwachten als het gaat om ontwikkelingen rondom lokale teams. De ondertekening wordt voor de zomer van 2025 verwacht. Verder is het voornemen om (de taken van) lokale teams te verankeren in de Jeugdwet via het wetsvoorstel «reikwijdte».

De leden van de VVD-fractie vragen zich af hoe er meer gestuurd kan worden op effectieve interventies in de jeugdzorg. Is de Staatssecretaris bereid hier prioriteit aan te geven en hierbij ook deskundigen te betrekken?

Wij vinden het van groot belang om het gebruik van effectieve interventies in de jeugdzorg te stimuleren en zijn bereid hier prioriteit aan te geven. De kwaliteit en effectiviteit van jeugdzorg is een belangrijk onderwerp in de Hervormingsagenda Jeugd. Het is van belang dat gemeenten en zorgaanbieders afspraken maken over de kwaliteit en effectiviteit van zorg en hierop monitoren en evalueren. In de databank van het NJi staan effectieve en goed onderbouwde interventies. Er bestaan veel (varianten van) interventies, het is dan ook van groter belang om kennis te hebben van de werkzame elementen van een interventie. Indien de werkzame elementen in een interventie zijn geborgd, is de kans groter dat de ingezette hulp effectief is. Om meer kennis over werkzame elementen te vergaren heeft het consortium «Effectiviteit psychosociale interventies Jeugd» samen met zeven andere onderzoeksconsortia onderzocht welke (delen van) interventies, wanneer, bij wie en door wie het beste ingezet kunnen worden. Onderzoekers van dit consortium

⁶ Zie Meta-analyse startfoto VNG Hervormingsagenda Jeugd, 22 april 2024 (5.2 lokale beeld van Toegang en lokale Teams); Hoe schat gemeente zelf in waar zij staan in het bieden van stevige lokale teams ((48% onvoldoende stevig/ merendeel onvoldoende stevig/ helft voldoende stevig; 52% voldoende stevig/ merendeel voldoende stevig). Meta-analyse startfoto's Hervormingsagenda Jeugd

⁷ Richtinggevend kader voor toegang sociaal domein vastgesteld | VNG

⁸ Zie: OZJ Voortgangsrapportage - Q2 2024 - Gewoon doen | Rapport | voor Jeugd & Gezin

hebben de Keuzehulp Jeugd en gezin ontwikkeld, deze is te vinden op de website van het NJi⁹. De Keuzehulp helpt professionals en ouders om samen, op basis van richtlijnen Jeugdhulp en Jeugdbescherming en de inhoud van de Databank Effectieve Interventies, de juiste aanpak/interventie in te zetten. Met behulp van de Keuzehulp kan (door professionals samen met gezin en jongeren) de meest effectieve aanpak voor de problemen van de jongere en/of gezin gekozen worden. Het NJi werkt, in samenwerking met onder andere Kwaliteit en Blijvend Leren, aan het verspreiden en de implementatie van de Keuzehulp.

De leden zijn benieuwd hoe meer in de richting bewogen kan worden van zorg met wetenschappelijk bewezen resultaten en effectiviteit. Hoe is de Staatssecretaris van plan dit te bereiken?

De werkorganisatie Kwaliteit en Blijvend Leren (KBL) is ingericht om de kwaliteit van de jeugdsector te verbeteren, onder andere door het bevorderen van het toepassen van kennis in de praktijk. Daarnaast werkt het NJi aan een visie om effectief werken in de jeugdzorg te bevorderen. Hierbij kan de databank effectieve jeugdinterventies ingezet worden als middel in effectief werken. ZonMw heeft onderzocht wat werkzame elementen van interventies in de jeugdzorg zijn en onderzoekt dit nog steeds in het consortium «Wat werkt voor de jeugd». De opgedane kennis verwerkt NJi in de Keuzehulp Jeugd en gezin. De Keuzehulp helpt professionals en ouders om samen, op basis van richtlijnen Jeugdhulp en Jeugdbescherming en de inhoud van de databank effectieve jeugdinterventies, de juiste aanpak en waar nodig een interventie in te zetten. Met behulp van de Keuzehulp kunnen professionals samen met gezin en jongeren de meest effectieve aanpak voor de problemen van de jongere en/of gezin kiezen. Het NJi werkt, in samenwerking met onder andere KBL, aan verspreiden en implementatie van de Keuzehulp. Daarnaast vernieuwt het NJi de website Richtlijnen (en op termijn ook de databank effectieve jeugdinterventies) om de beschikbare kennis over effectief werken nog beter toegankelijk te maken.

De leden van de VVD-fractie zijn ook benieuwd naar de afbakening van jeugdzorg en jeugdhulp. Hanteert de Staatssecretaris duidelijke definities van deze twee begrippen? Zo ja, zou de Staatssecretaris deze kunnen toelichten? Zo nee, kan de Staatssecretaris aangeven hoe hij van plan is tot een definitie hiervan te komen?

In de Jeugdwet is een definitie van jeugdhulp opgenomen. De term jeugdzorg wordt vaak gebruikt om zowel de vrijwillige jeugdhulp als de jeugdbescherming/jeugdreclassering te beschrijven. Met het wetsvoorstel «reikwijdte» willen we meer richting aan de definitie van jeugdhulp geven door te benadrukken wat er lokaal aan basisvoorzieningen beschikbaar moet zijn, wat de functionaliteiten zijn van het lokale team (inclusief basishulp) en welke aanvullende hulp georganiseerd moet worden. Hierdoor wordt duidelijk wat wel en niet onder jeugdhulp valt.

De leden van de VVD-fractie herkennen de observatie van de commissie dat data op alle vlakken op dit moment ontbreken, wat het lastig maakt om te sturen. Zij vragen zich af hoe dit cijfermatige inzicht te verkrijgen is en hoe de informatiehuishouding van gemeenten en organisaties op elkaar afgestemd kunnen worden. Welke opties ziet de Staatssecretaris hiertoe?

⁹ Keuzehulp jeugd en gezin | Nederlands Jeugdinstituut

In de Hervormingsagenda zijn verschillende afspraken gemaakt om het inzicht in het functioneren van het jeugdstelsel te verbeteren met data en monitoring. Daarnaast zijn wij met partijen in gesprek over hoe we het advies van de Deskundigencommissie gaan opvolgen en in lijn daarmee hoe we de Hervormingsagenda kunnen versterken, ook op dit terrein. Dit wordt ook betrokken bij de Voorjaarsbesluitvorming. Over de uitkomsten informeren wij uw Kamer zo spoedig mogelijk en in ieder geval voorafgaand aan het debat over het jeugdbeleid op 18 juni a.s.

Hiernaast lezen de leden dat vooral financiële monitoring ontwikkeld wordt. Deze leden hebben echter de indruk dat kwalitatieve monitoring nog niet voldoende ontstaat. Hoe is de Staatssecretaris van plan kwalitatieve monitoring vorm te geven, kan dit bijvoorbeeld in het contractmanagement? Ook lezen de leden dat prestatie-indicatoren afwezig zijn. Is de Staatssecretaris van plan om op korte termijn een set van inhoudelijk en financiële prestatie-indicatoren op te stellen?

Wij zijn met partijen in gesprek over hoe we het advies van de Deskundigencommissie gaan opvolgen en in lijn daarmee hoe we de Hervormingsagenda kunnen versterken, ook dit onderwerp loopt in die gesprekken mee. Over de uitkomsten informeren wij uw Kamer zo spoedig mogelijk en in ieder geval voorafgaand aan het debat over het jeugdbeleid op 18 juni a.s.

De leden vragen zich af hoe de kwaliteit van jeugdprofessionals wordt geborgd. Is registratie van jeugdprofessionals verplicht? Hoe is de registratie van jeugdprofessionals vormgegeven en welke eisen hangen er aan herregistratie? Is het bijvoorbeeld verplicht voor jeugdprofessionals om zich bij te laten scholen?

Binnen het jeugddomein bestaat verplichte registratie in het Kwaliteitsregister Jeugd voor bepaalde professionals. De onafhankelijke Stichting Kwaliteitsregister Jeugd (SKJ) beheert dit register, dat bestaat uit een subregister voor jeugd- en gezinsprofessionals (hbo-opgeleid) en pedagogen en psychologen (beiden wo-opgeleid). Ook zijn er mogelijkheden tot vrijwillige registratie, bijvoorbeeld in het Registerplein. Het is de wettelijke verantwoordelijkheid van de werkgever taken zodanig toe te delen aan haar professionals dat verantwoorde hulp wordt geboden aan de jeugdige en/of gezin. Dit is de norm van verantwoorde werktoedeling. In beginsel wordt het werk toegedeeld aan een geregistreerde professional met de passende kennis en vaardigheden voor de taak. Als een werkgever werk toedeelt aan een niet-geregistreerde professional, moet deze aannemelijk kunnen maken dat dit niet afdoet aan de kwaliteit of zelfs noodzakelijk is voor de kwaliteit van hulp. In het door het veld opgestelde Kwaliteitskader Jeugd is de norm van verantwoorde werktoedeling geoperationaliseerd. Dit kader biedt een leidraad voor werkgevers om te beslissen of een taak wel of niet aan een geregistreerde professional moet worden toebedeeld.

Een registratie in het Kwaliteitsregister Jeugd vereist een diploma van een van de aangewezen opleidingen, een Verklaring omtrent Gedrag van maximaal drie maanden oud en dat de professional taken uitvoert die vragen om een geregistreerde professional. Na vijf jaar is herregistratie mogelijk als aan drie eisen is voldaan. De eerste eis betreft de werkervaring: een professional moet over die vijf jaar minimaal gemiddeld 16 uur per week werkzaam zijn geweest in een sociaal werk functie waarvan minimaal gemiddeld 8 uur per week als jeugd en gezinsprofessional met persoonlijk contact met jeugdigen en gezinnen. De tweede en derde eis houden in dat de professional minimaal 60 uur in vijf jaar tijd aan deskundigheidsbevordering en aan reflectie heeft besteed. Deskundigheidsbevordering is gericht op het actueel houden en verbeteren van de

vakkennis, zodat de professional de professionelen opgaven uit de beroepspraktijk kan hanteren. Een professional kan cursussen of trainingen volgen. Reflectie betreft het stilstaan en terugblikken op het eigen handelen als hulpverlener, waardoor een professional zich vakinhoudelijk ontwikkelt. Reflectie vindt plaats in de vorm van bijvoorbeeld intervisie, supervisie of een moreel beraad.

Wanneer een professional zich registreert in het Kwaliteitsregister Jeugd, is deze gebonden aan de herregistratie-eisen, maar ook aan het systeem van normhandhaving in het jeugddomein. Dit systeem is het Professioneel Toezicht, het tuchtrecht in het jeugddomein. Hiermee kan individueel professioneel gedrag worden gecorrigeerd, om daarmee het niveau van beroepsbeoefening op peil te houden. In plaats van registratie in het Kwaliteitsregister Jeugd, is voor artsen, verpleegkundigen, gezondheidszorgpsychologen, orthopedagogen-generalist en psychotherapeuten een registratie in register Beroepen in de individuele gezondheidszorg (BIG) gelijkwaardig.

Overigens geldt voor alle professionals, ongeacht of zij geregistreerd zijn of niet, dat zij moeten handelen in overeenstemming met de voor hen geldende professionele standaard, dat zij reflecteren op hun handelen en hun professionele deskundigheid op peil houden.

In het rapport van de Deskundigencommissie wordt opgeroepen om op korte termijn onderzoek te laten doen naar de aard en omvang van dure casuïstiek en de gemeenten die daarmee te maken hebben en op basis hiervan een keuze te maken welke vorm van financiële solidariteit daarbij past. Is de Staatssecretaris van plan deze oproep over te nemen?

Op dit moment ligt het advies van de Deskundigencommissie bij het Rijk voor. Over de uitkomsten informeren wij uw Kamer zo spoedig mogelijk en in ieder geval voorafgaand aan het debat over het jeugdbeleid op 18 juni a.s. We zullen dan ook nader ingaan op dit advies op dit inderdaad zeer relevante vraagstuk van dure casuïstiek.

Hoe is de Staatssecretaris van plan de collectieve verantwoordelijkheid in te richten voor kinderen die veel zorg nodig hebben en dus voor een gemeente veel extra kosten meebrengen?

In de Hervormingsagenda is afgesproken dat Rijk en VNG werken aan een beter passend financieringsmodel. Of en hoe collectieve verantwoordelijkheid wordt ingericht, zal worden betrokken bij de keuzes voor een nieuw financieringsmodel.

Kan de Staatssecretaris reflecteren op hoe, in de geest van de decentralisatie, gemeenten geholpen kunnen worden om te sturen op de collectieve voorziening zodat zij aanbod van zorg kunnen garanderen, in plaats van dat het ontvangen van jeugdhulp een individueel recht is wat deze collectieve voorziening in de weg gaat staan?

De afspraak in de Hervormingsagenda om veel voorkomende (lichte) ambulante hulp en ondersteuning vrij toegankelijk en zoveel mogelijk groepsgericht aan te bieden wordt op dit moment nader uitgewerkt in het wetsvoorstel «Reikwijdte». In combinatie met de afspraken ten aanzien van het versterken van de pedagogische basis en stevige lokale teams zal dit ertoe leiden dat gemeenten een minimumniveau aan basisvoorzieningen hebben zodat minder individuele jeugdhulptrajecten ingezet hoeven worden. Zo werken we aan de inzet van jeugdhulp «zo licht als mogelijk, zo waar als nodig» om de jeugdhulp toegankelijk te houden voor kinderen die dit echt nodig hebben.

In het advies van de commissie wordt gesproken over het belang van het opzetten van een innovatiefonds. Deelt de Staatssecretaris deze mening en zo ja, hoe moet dit innovatiefonds eruit komen te zien?

De leden zijn benieuwd welke stappen nodig zijn voor het oprichten van zo'n fonds.

Op dit moment zijn wij met partijen in gesprek over hoe we het advies van de Deskundigencommissie gaan opvolgen en in lijn daarmee hoe we de Hervormingsagenda kunnen versterken. Over de uitkomsten informeren wij uw Kamer zo spoedig mogelijk en in ieder geval voorafgaand aan het debat over het jeugdbeleid op 18 juni a.s.

Ook vragen de leden zich af hoe de Staatssecretaris van plan is om innovaties buiten de zorg te stimuleren in de beweging naar inzet van voorliggende voorzieningen.

Als onderdeel van de uitwerking van de afspraken Hervormingsagenda wordt gewerkt aan de versterking van sociale en pedagogische basis en inzet van stevige lokale teams. Inzet hierbij is dat er veel meer gezinsgericht gekeken gaat worden en waar passend verwezen wordt naar voorzieningen buiten het jeugdhulpterrein. Niet altijd is jeugdhulp het juiste antwoord. Zo daar innovaties zijn die effectief zijn gebleken, is het goed deze te betrekken.

De leden van de Deskundigencommissie spreken over het instellen van een waakvlamfunctie voor jeugdzorg. Kan de Staatssecretaris nader toelichten wat hiermee wordt bedoeld? De leden van de VVD-fractie zijn benieuwd naar de slagingskansen van een waakvlamfunctie en hoe deze mogelijk is te implementeren.

Wij zijn met partijen in gesprek over hoe we het advies van de Deskundigencommissie gaan opvolgen en in lijn daarmee hoe we de Hervormingsagenda kunnen versterken. Wij nemen het advies om een waakvlamfunctie in te stellen mee in deze gesprekken.

De leden van de VVD-fractie lezen dat gemeenten zelf maar in iets minder dan een derde van alle jeugdhulptrajecten verwijzen en dat de huisartsen het grootste aandeel van de verwijzingen voor hun rekening nemen. De leden vragen zich af hoe dit anders zou kunnen, wel rekening houdend met de discretionaire ruimte die verwijzers als huisartsen hebben.

Van belang is een goede samenwerking tussen gemeenten/lokale teams en huisartsen. In de Hervormingsagenda Jeugd zijn afspraken gemaakt over een sterkere samenwerking, o.a. via inzet van jeugdconsulenten vanuit de lokale teams bij de huisartsen of een POH GGZ met aandachtsgebied «jeugd». Ook is afgesproken dat huisartsen alleen verwijzen naar door de gemeenten gecontracteerd aanbod en dat gewerkt wordt met vaste contactpersonen voor lokale teams bij de huisartsen en vice versa. Daarnaast is het de bedoeling verdere bestuurlijke afspraken te maken met de huisartsen in het convenant stevige lokale teams o.a. over samenwerkingsrichtlijnen. Op basis hiervan wordt de leidraad samenwerking huisartsen en gemeenten jeugd geactualiseerd.

In het rapport geeft de Deskundigencommissie aan dat sommige professionals moeite ervaren om in specifieke gevallen te stoppen met hulpverlening. De leden van de VVD-fractie zijn benieuwd hoe dit voorkomen kan worden en deze angst bij professionals kan worden weggehaald.

Het is belangrijk dat professionals zich gesteund voelen door hun management en organisatie maar ook door hun (politieke) opdrachtgever.¹⁰ Daarnaast is het belangrijk dat professionals blijven reflecteren en leren door middel van bijvoorbeeld super/intervisie en nascholing.

De leden van de VVD-fractie lezen in het rapport dat de Deskundigencommissie aanbeveelt om een onafhankelijk boegbeeld in te stellen. Wat is de visie van de Staatssecretaris hierop? Hoe verhoudt zich dit tot de huidige Deskundigencommissie Jeugd die aan het einde van de periode van de Hervormingsagenda Jeugd nog een advies gaat geven?

Dit gegeven, vragen de leden van de VVD-fractie vragen zich af wat de toegevoegde waarde is van het instellen van een boegbeeld?

Op dit moment zijn wij met partijen in gesprek over hoe we het advies van de Deskundigencommissie gaan opvolgen en in lijn daarmee hoe we de Hervormingsagenda kunnen versterken. Dit punt nemen wij daar in mee. Over de uitkomsten informeren wij uw Kamer zo spoedig mogelijk en uiterlijk voorafgaand aan het debat over het jeugdbeleid op 18 juni a.s.

De leden van de VVD-fractie lezen dat de commissie circa 175 mensen heeft gesproken om tot haar inzichten te komen. De leden vragen de Staatssecretaris of deze het idee heeft dat alle betrokkenen voldoende input hebben kunnen leveren, of dat er ook belanghebbenden zijn die minder goed zijn gehoord?

De Deskundigencommissie is onafhankelijk en heeft zelf bepaald wie te consulteren, hoe vaak en wanneer. Ons beeld is dat zij daarbij zeer zorgvuldig te werk is gegaan. Wij vertrouwen dan ook de eigen constatering van de commissie dat zij in de beschikbare tijd gesprekken heeft gevoerd met een zo breed mogelijk palet aan gesprekspartners, waaronder vertegenwoordigers van de belanghebbenden, en op basis daarvan een evenwichtig beeld heeft geschetst. In het bijzonder zijn wij blij dat de commissie ook een klankbordgroep van jongeren bij haar werkzaamheden heeft gevraagd en daarmee de directe betrokkenheid van jongeren heeft gewaarborgd.

De leden vragen zich af wie in de regio uiteindelijk het punt gaat zetten en de definitieve besluiten neemt. Wie is uiteindelijk bestuurlijk verantwoordelijk?

Gemeenten zijn en blijven bestuurlijk verantwoordelijk voor de uitvoering van de Jeugdwet in het algemeen en het treffen van jeugdhulpvoorzieningen en de uitvoering van kinderschermingsmaatregelen en jeugdreclassering in het bijzonder. Hierdoor blijven gemeenten in staat integraal te kijken naar de hulp die een jeugdige nodig heeft, ontstaat er geen schot tussen de toegang van verschillende vormen van jeugdhulp en blijft een gemeente in staat verbinding te leggen met andere brede oplossingen in het sociaal domein.

Deze verantwoordelijkheid blijft ongewijzigd met de verplichte regionale samenwerking die voortvloeit uit het wetsvoorstel Verbetering beschikbaarheid jeugdzorg. Gemeenten blijven bij een individuele hulpvraag van jeugdigen of ouders de regierol behouden. Voor zover het taken betreft die bij de Jeugdregio worden belegd, zoals de contractering en subsidiëring van specialistische jeugdzorg, leggen gemeenten in een gemeenschappelijke regeling afspraken vast over o.a. het besluitvormingsproces. De verantwoordelijkheidsverdeling is afhankelijk van het soort gemeenschappelijke regeling die wordt gekozen.

¹⁰ Het belang van zorgvuldig afwegen | Rapport | Rijksoverheid.nl

De leden van de VVD-fractie lezen dat de Ministeries van VWS, OCW, SZW, JenV en BZK de komende kabinetsperiode werken aan een integrale, interdepartementale aanpak, met één gezamenlijke opdracht en monitoring, en bij voorkeur ontschotte bekostiging. Hoe is de Staatssecretaris van plan om de samenwerking tussen deze departementen vorm te geven, zodat de jongeren in de toekomst altijd centraal zullen blijven staan? Wordt dit door één departement getrokken of wordt dit op een andere manier vormgegeven? Kan de Staatssecretaris reflecteren of het proces voldoende geborgd is?

Op dit moment zijn wij met partijen in gesprek over hoe we het advies van de Deskundigencommissie gaan opvolgen en in lijn daarmee hoe we de Hervormingsagenda kunnen versterken. Over de uitkomsten informeren wij uw Kamer zo spoedig mogelijk en in ieder geval voorafgaand aan het debat over het jeugdbeleid op 18 juni a.s.

Vanuit het Hoofdlijnenakkoord (bijlage bij Kamerstuk 36 471, nr. 37) zijn we in het najaar van 2024 al gestart met de interdepartementale aanpak Kwetsbare gezinnen met kinderen in de leeftijd van 0–27 jaar. Deze aanpak is een voorbeeld van een bredere samenwerking binnen het sociaal domein. De integrale samenwerking wordt vormgegeven door de Ministeries VWS, OCW, SZW, JenV en BZK. De aanpak zal als onderdeel van het Nationaal programma Armoede en schulden voor de zomer naar uw Kamer worden verstuurd door onze collega bewindspersoon van SZW.

Vragen en opmerkingen van de leden van de NSC-fractie

De leden van de fractie Nieuw Sociaal Contract hebben met interesse kennisgenomen van het rapport met zwaarwegende adviezen van de deskundigencommissie onder leiding van Tamara van Ark (hierna: commissie-van Ark). Deze leden kunnen zich in veel van de bevindingen en adviezen van deze commissie vinden. Het gaat met name over de bevindingen dat de inhoud en uitvoering van de Hervormingsagenda Jeugd financieel gedreven zijn en niet vanuit de inhoud. Deze leden willen nogmaals onderstrepen dat in de keten van jeugdzorg en -bescherming de jeugd centraal moet staan. Deze leden vinden dat het kabinet met de adviezen en bevindingen van het rapport flink aan de slag moet gaan. Zeker wat betreft de uitvoering van de Hervormingsagenda Jeugd, en het beoordelen van de beoogde besparing die de Hervormingsagenda heeft voorgenomen. Overigens vinden deze leden dat naast het rapport van de commissie-van Ark, maar ook de adviezen en kritieken van de Algemene Rekenkamer en de afdeling advies van de Raad van State, zwaar moeten meewegen. Wat dat betreft vormt het rapport van de commissie-van Ark een sterke aanvulling op de adviezen en kritieken die eerder door bovengenoemde instanties zijn gedaan. Deze leden hebben een aantal vragen, gericht aan de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Daarnaast willen deze leden de Staatssecretaris met klem verzoeken om, ondanks het nog ontbreken van een kabinetsreactie, de vragen zo volledig en uitgebreid mogelijk te beantwoorden.

De leden van de fractie Nieuw Sociaal Contract lezen in het rapport van de commissie-van Ark terug dat het binnen de keten van de jeugdzorg ontbreekt aan doorzettingsmacht en dat er een gebrek is aan bestuurlijke regie. De uitvoering van de Hervormingsagenda Jeugd levert niet de gewenste resultaten op. Er is een beperkte aanpak, er worden onrealistische verwachtingen gehanteerd en de datahuishouding binnen het jeugdstelsel is niet op orde. Ook de Raad van State heeft eerder geoordeeld dat het ontbreekt aan effectieve bestuurlijke regie en doorzettingsmacht. Zo zou er onder andere geen heldere afbakening van verantwoor-

delijkheden zijn. Deze leden willen aan de Staatssecretaris vragen of hij zich erkent in de gegeven kritiek?

Op dit moment zijn wij met partijen in gesprek over hoe we het advies van de Deskundigencommissie gaan opvolgen en in lijn daarmee hoe we de Hervormingsagenda kunnen versterken. Over de uitkomsten informeren wij uw Kamer zo spoedig mogelijk en uiterlijk voorafgaand aan het debat over het jeugdbeleid op 18 juni a.s. Voor wat betreft mijn reactie op het advies van de afdeling advisering van de Raad van State verwijzen wij u naar het nader rapport bij het wetsvoorstel verbetering beschikbaarheid jeugdzorg.

Welke concrete stappen beoogt de Staatssecretaris te nemen om ervoor te zorgen dat de regie binnen de jeugdketen wordt versterkt?

Op dit moment zijn wij met partijen in gesprek over hoe we het advies van de Deskundigencommissie gaan opvolgen en in lijn daarmee hoe we de Hervormingsagenda kunnen versterken. Dit punt nemen wij daar in mee. Over de uitkomsten informeren wij uw Kamer voorafgaand aan het debat over het jeugdbeleid op 18 juni a.s.

Verder merken deze leden op dat de decentralisatie van de jeugdzorg heeft geleid tot een versnipperd stelsel. Binnen gemeenten zijn grote verschillen ontstaan wat betreft de geboden kwaliteit van de jeugdzorg en de beschikbaarheid hiervan. In het kader van het bieden van een gelijke kans op goede zorg voor iedere jongere in Nederland kan het niet zo zijn dat er zulke enorme verschillen bestaan tussen gemeenten. Is de Staatssecretaris bereid om een herijking van de verantwoordelijkheidsverdeling tussen Rijk en gemeenten te onderzoeken, bijvoorbeeld door landelijke kaders aan te scherpen of bepaalde jeugdzorgtaken te hercentraliseren?

Het is belangrijk is dat gemeenten en regio's kunnen aansluiten bij de behoeften van ouders en kinderen, lokale en regionale verschillen in vraag en aanbod en de wijze waarop het zorglandschap in de regio is ingericht. Bij de Hervormingsagenda Jeugd zijn de uitgangspunten van de decentralisatie in stand gelaten. De noodzakelijke regionale samenwerking tussen gemeenten, onder andere ter verbetering van de beschikbaarheid van specialistische jeugdzorg, was reeds voorzien bij de totstandkoming van de Jeugdwet en laat onverlet dat iedere gemeente primair zelf verantwoordelijk blijft voor de uitvoering van de Jeugdwet, en daarmee ook voor de toegang, kwaliteit en doelmatigheid. Voorts zal de jeugdzorg vooralsnog gefinancierd blijven op het niveau van gemeenten via het gemeentefonds. Hiermee wordt recht gedaan aan het uitgangspunt van het gedecentraliseerde stelsel dat één bestuurslaag inhoudelijk en financieel verantwoordelijk is voor het jeugddomein, waarbij het Rijk stelselverantwoordelijk is.

Gemeenten ontvangen middelen voor de uitvoering van de Jeugdwet, waarbij het uitgangspunt is dat de middelen zo verdeeld worden over de gemeenten dat alle gemeenten een gelijke uitgangspositie hebben waarbinnen zij eigen keuzes kunnen maken. Deze keuzes dienen uiteraard wel te voldoen aan de uitgangspunten van de Jeugdwet.

Met het wetsvoorstel Verbetering beschikbaarheid jeugdzorg worden knelpunten aangepakt die voortkomen uit versnippering en instabiliteit van de regionale samenwerking bij de contractering van specialistische jeugdzorg. Er worden duidelijke kaders neergelegd voor gemeenten en regio's waar het gaat om specialistische jeugdzorg. Het wetsvoorstel vormt ook de basis voor verdere harmonisatie en standaardisatie in de jeugdzorg. Zo worden verschillen tussen gemeenten en regio's

verminderd, met als doel dat passende jeugdzorg beter beschikbaar is voor jeugdigen en gezinnen die dat nodig hebben.

Hoe borgt de Staatssecretaris dat gemeenten, aanbieders en professionals voldoende handelingsruimte en middelen krijgen om de hervormingen, zoals beoogt in de Hervormingsagenda Jeugd en conform de adviezen en bevindingen van de commissie-van Ark, daadwerkelijk uit te kunnen voeren?

Op dit moment zijn wij met partijen in gesprek over hoe we het advies van de Deskundigencommissie gaan opvolgen en in lijn daarmee hoe we de Hervormingsagenda kunnen versterken. Over de uitkomsten informeren wij uw Kamer zo spoedig mogelijk en in ieder geval voorafgaand aan het debat over het jeugdbeleid op 18 juni a.s.

De leden van de fractie Nieuw Sociaal Contract hebben in het rapport van de commissie-van Ark gelezen dat de huidige Hervormingsagenda Jeugd in essentie te smal is en dat er onvoldoende wordt gekeken naar factoren zoals bestaanszekerheid, onderwijs en huisvesting. Aan deze zaken is simpelweg te weinig aandacht besteed. Deze leden volgen de lijn van de commissie-van Ark over dat in juist deze domeinen de oorzaken liggen voor de sterk toename in het beroep op jeugdhulp. De adviezen om de agenda te verbreden naar deze gebieden om effectief de onderliggende problemen aan te pakken. Is de Staatssecretaris voornemens om een manier te onderzoeken waarin deze bredere problematiek kan worden opgenomen en meegenomen in de Hervormingsagenda? Zo ja, hoe zou de Staatssecretaris dit vormgeven?

Kan de Staatssecretaris daarnaast toelichten en reflecteren op de concrete vormgeving van interdepartementale samenwerking en hoe dit op dit moment verloopt en kan worden verbeterd?

Kan de Staatssecretaris toezeggen dat de jeugdzorg niet wordt gezien als een op zichzelf staand probleem, maar integraal wordt aangepakt met domeinen als armoedebelief, onderwijs en GGZ? Deze leden vragen om een uitgebreide reflectie op bovenstaande argumenten en vragen.

Op dit moment zijn wij met partijen in gesprek over hoe we het advies van de Deskundigencommissie gaan opvolgen en in lijn daarmee hoe we de Hervormingsagenda kunnen versterken. Over de uitkomsten informeren wij uw Kamer zo spoedig mogelijk en in ieder geval voorafgaand aan het debat over het jeugdbeleid op 18 juni a.s.

Vanuit het Hoofdlijnenakkoord zijn we in het najaar van 2024 al gestart met de interdepartementale aanpak Kwetsbare gezinnen met kinderen in de leeftijd van 0–27 jaar. Deze aanpak is een voorbeeld van een bredere samenwerking binnen het sociaal domein. De integrale samenwerking wordt vormgegeven door de Ministeries VWS, OCW, SZW, JenV en BZK. De aanpak zal als onderdeel van het Nationaal programma Armoede en schulden voor de zomer naar uw Kamer worden verstuurd door onze collega bewindspersoon van SZW.

De leden van de fractie Nieuw Sociaal Contract lezen terug dat financiële overwegingen vaak de boventoon voeren. Jeugdzorgmedewerkers moeten hierdoor vaak meer werk verrichten met minder middelen. Medewerkers ervaren een steeds hoger wordende werk- en verantwoordingsdruk. Zowel de commissie-van Ark als de Raad van State concluderen dat er nog steeds aanzienlijke bureaucratische obstakels zijn. Deze leden willen weten of de Staatssecretaris concrete stappen wil gaan ondernemen om de administratieve regeldruk merkbaar te verlagen en

wanneer professionals en gemeenten hier de eerste effecten van kunnen verwachten?

Het verminderen van de regeldruk is voor mij topprioriteit. Zoals in de Hervormingsagenda Jeugd staat, ligt de prioriteit hiervoor bij specialistische jeugdzorg die conform wetsvoorstel Verbetering beschikbaarheid jeugdzorg minimaal regionaal wordt ingekocht. Deze jeugdzorg wordt gestandaardiseerd van contractering tot en met verantwoording. We zullen dit stap voor stap gaan doen zodat aanbieders en professionals niet ineens met een hele andere werkwijze worden geconfronteerd. De effecten zullen dus ook stap voor stap zichtbaar worden de komende jaren.

Om hierop voor te borduren in lijn met de adviezen van de Algemene Rekenkamer: hoe wordt gemonitord of eventuele vermindering van bureaucratie daadwerkelijk plaatsvindt?

In 2020 is gemeten dat ca. 30% van het budget voor jeugdzorg wordt besteed aan coördinatiekosten.¹¹ Ik ben van plan de komende jaren opnieuw onderzoek uit te voeren om te monitoren of de ingezette maatregelen daadwerkelijk zorgen voor vermindering van bureaucratie.

De leden van de fractie Nieuw Sociaal Contract vinden dat een eerlijke, objectieve en sterke reflectie op eerdere pogingen tot hervormingen in de jeugdketen nodig zijn. Het onderzoek «Boemerangbeleid» van dr. Sharon Stellaard neemt hier een leidende positie in. Vaak genoeg hebben hervormingen en wijzigingen van jeugdbeleid niet geleid tot impact of positieve resultaten. Het zijn vaak dezelfde maatregelen in een ander jasje gegoten. De Hervormingsagenda Jeugd bouwt voort op de decentralisaties die zijn uitgevoerd in 2015. Naar de mening van deze leden zijn deze centralisaties deels medeverantwoordelijk voor de huidige problemen in de jeugdketen. Kan de Staatssecretaris aangeven welke lessen kunnen worden getrokken uit de fouten van de vorige hervormingen? Hoe worden deze lessen toegepast in de huidige agenda en de verbetering van deze agenda?

De Hervormingsagenda is gebaseerd op een groot aantal onderzoeken die aangeven wat er mis gaat en hoe het beter kan. Daarnaast is uitgebreid gesproken met alle partijen in de sector en uiteraard ook met jongeren en ervaringsdeskundigen. Zij steunen de inhoudelijke lijn die er ligt. Dat geldt ook voor de Deskundigencommissie die aangeeft dat de Hervormingsagenda een noodzakelijke, maar geen voldoende voorwaarde is. Zij ondersteunt daarmee de inhoudelijke richting en geeft adviezen voor aanscherping. Met betrokken partijen staan wij periodiek stil bij vragen als: Zijn we op de goede weg? Doen we de goede dingen en doen we die goed? Hierbij benutten we ook onderzoeken en rapporten zoals het zwaarwegende advies van de Deskundigencommissie.

De Algemene Rekenkamer heeft erop gewezen dat eerdere hervormingen vaak onvoldoende zijn geëvalueerd en dat de financiële effecten van het beleid niet altijd even helder zijn. Kan de Staatssecretaris de toezegging doen dat er een gedegen tussentijdse evaluatie komt, inclusief een financiële doorrekening, voordat nieuwe ingrijpende maatregelen worden doorgevoerd?

¹¹ Berenschot, 23 september 2019. Bijlage Overzicht coördinatiekosten Wmo en Jeugd. Beschikbaar via: [bijlage_overzicht_coordinatiekosten_wmo_en_jeugdwet_3.pdf](#)

Met het advies van de Deskundigencommissie heeft recent een tussen-tijdse evaluatie plaatsgevonden. Wij zijn met partijen in gesprek over hoe we het advies van de Deskundigencommissie gaan opvolgen en in lijn daarmee hoe we de Hervormingsagenda kunnen versterken en de doelen kunnen halen het stelsel te verbeteren en beter te beheersen. De commissie stelt immers dat de Hervormingsagenda noodzakelijk, maar niet voldoende is. Over de uitkomsten informeren wij uw Kamer zo spoedig mogelijk en in ieder geval voorafgaand aan het debat over het jeugdbeleid op 18 juni a.s.

De leden van de fractie Nieuw Sociaal Contract hebben gelezen dat de VNG heeft aangegeven financieel klem te zitten. Hervormingen zonder extra structurele middelen zijn volgens de VNG niet zomaar uitvoerbaar. De commissie-van Ark heeft geadviseerd om de financiële afspraken tussen het Rijk en de gemeenten te herzien. Hoe reflecteert de Staatssecretaris op de uitspraken van de VNG en de adviezen van de commissie-van Ark?

Het advies van de Deskundigencommissie wordt meegenomen in de Voorjaarsbesluitvorming. Over de uitkomsten informeren wij uw Kamer zo spoedig mogelijk, in ieder geval voorafgaand aan het debat over het jeugdbeleid op 18 juni a.s.

Hoe gaat de Staatssecretaris borgen dat gemeenten niet gedwongen worden om lasten af te schuiven op de jeugdzorg, waardoor het risico ontstaat dat kwetsbare gezinnen de dupe worden?

Dit kabinet erkent dat de balans tussen de ambities, taken, middelen en uitvoeringskracht bij gemeenten onder druk staat. Voor gemeenten geldt conform de Jeugdwet een jeugdhulpplicht. Dit betekent dat gemeenten gebonden zijn om jeugdigen waar noodzakelijk passende zorg te bieden.

Kan de Staatssecretaris garanderen dat jeugdzorgaanbieders en professionals, maar vooral ook ervaringsdeskundigen daadwerkelijk worden betrokken bij de verdere uitwerking van de Hervormingsagenda en niet alleen in een adviserende rol, maar met daadwerkelijke invloed op de besluitvorming?

Met betrokken partijen zijn afspraken gemaakt over de governance en besluitvorming in het kader van de Hervormingsagenda. Alle betrokken partijen hebben invloed op de besluitvorming, zeker daar waar besluiten hen direct raken. Ervaringsdeskundigen worden daarnaast op relevante thema's van de Hervormingsagenda gericht betrokken.

De leden van de fractie Nieuw Sociaal Contract lezen in het rapport van de commissie-van Ark dat de geplande miljardenbezuiniging op de jeugdzorg onhaalbaar is en dat een bijstelling van het financiële kader nodig is. De Algemene Rekenkamer heeft eerder ook gewezen op de structurele onderfinanciering en onrealistische bezuinigingsdoelen. Erkent de Staatssecretaris, gebaseerd op de adviezen van de commissie-van Ark en de Algemene Rekenkamer, dat de huidige besparingsdoelen onrealistisch zijn? Zo ja, welke maatregelen wil de Staatssecretaris nemen om deze te herzien?

De maatregelen in de Hervormingsagenda zijn gebaseerd op de data en inzichten die er op dat moment waren, waarbij er altijd ook sprake is van onzekerheden. Daarom is destijds ook afgesproken om goed vinger aan de pols te houden en bij te sturen indien nodig. Met het advies van de Deskundigencommissie is dat moment gekomen en zijn wij in gesprek met partijen hoe we het advies van de Deskundigencommissie gaan

opvolgen en in lijn daarmee hoe we de Hervormingsagenda kunnen versterken, om zo de doelen van de agenda te behalen. Over de uitkomsten informeren wij uw Kamer zo spoedig mogelijk en in ieder geval voorafgaand aan het debat over het jeugdbeleid op 18 juni a.s.

De leden van de fractie Nieuw Sociaal Contract hechten zeer veel waarde aan het rapport van de commissie-van Ark. Dit rapport staat naar de mening van deze leden in het verlengde van de adviezen van de Algemene Rekenkamer en de Raad van State. Verder zijn er ook genoeg signalen vanuit jeugdzorgaanbieders, wetenschappers, ervaringsdeskundigen en gemeenten waaruit blijkt dat er meer dan genoeg kritiek is op de huidige staat van de Hervormingsagenda Jeugd. Deze leden willen van de Staatssecretaris weten welke concrete stappen er worden genomen om ervoor te zorgen dat het rapport van de commissie-van Ark als leidraad wordt gebruikt voor het bijsturen van de jeugdketen. Is hij bereid om ervoor te zorgen dat in de praktijk de juiste stappen worden afgedwongen en is de Staatssecretaris bereid om te voorkomen dat het rapport niet eindigt op de grote hoop van eerder gegeven adviezen, kritieken en aanbevelingen?

Op dit moment zijn wij met partijen in gesprek over hoe we het advies van de Deskundigencommissie gaan opvolgen en in lijn daarmee hoe we de Hervormingsagenda kunnen versterken. Dit wordt ook betrokken bij de Voorjaarsbesluitvorming. Over de uitkomsten informeren wij uw Kamer zo spoedig mogelijk en uiterlijk voorafgaand aan het debat over het jeugdbeleid op 18 juni a.s.

Tot slot vinden deze leden dat het tijd is om lessen te trekken uit het verleden en dat het tijd is voor actie: de jeugdketen moet sterk worden verbeterd voor de gezondheid, veiligheid en welvaart van de jeugd van Nederland. De leden van de fractie Nieuw Sociaal Contract hopen dat de adviezen en aanbevelingen van het rapport «Groeipijn» doordringen op het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en dat het zal leiden tot concrete stappen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

De leden van de fractie van D66 hebben kennisgenomen van de brief van de Staatssecretaris over het advies van de Deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd. Deze leden vinden het van groot belang dat de jeugdzorg niet alleen standhoudt, maar ook verbetert. Daartoe hebben deze leden verdere vragen.

Het rapport wijst uit, en gemeenten geven ook zelf aan onvoldoende gecompenseerd te worden voor de jeugdzorg. Zo moeten veel gemeenten zelf uit eigen middelen bijleggen voor de jeugdzorg, omdat ze verplicht zijn zorg te leveren maar hier amper middelen voor krijgen. Dit is een soort catch 22; een paradoxale situatie waarin het ónmogelijk is om een gewenste uitkomst te bereiken, doordat de regels dit niet toelaten. Voorts vragen de leden van de D66-fractie aan de Staatssecretaris wat het plan is om gemeenten meer middelen en regie te geven, zodat zij hun taken omtrent jeugdzorg kunnen uitvoeren?

Gemeenten kunnen nu zelf al veel doen om hun regierol op een goede manier in te vullen, zeker waar het gaat om inkoop en contracteren. We zien dan ook dat veel gemeenten aan de slag zijn met diverse afspraken uit de Hervormingsagenda zoals de inrichting van stevige lokale teams cfm het Richtinggevend kader van VNG. Gemeenten worden ondersteund door het Ketenbureau in het verbeteren van hun inkoop en contractering bijvoorbeeld door minder aanbieders te contracteren en/of stevig in te

zetten op het uitwerken van een partnerschap met aanbieders. Ook hebben gemeenten de ruimte om in hun lokale verordening keuzes te maken. Het wetsvoorstel «Reikwijdte» maar ook de wet «verbetering beschikbaarheid zorg voor jeugdigen» moeten gemeenten kaders gaan bieden om die regierol beter in te vullen.

Verder zijn wij met partijen in gesprek over de opvolging van het advies van de Deskundigencommissie. Deze wordt ook betrokken bij de Voorjaarsbesluitvorming. Over de uitkomsten informeren wij uw Kamer zo spoedig mogelijk en in ieder geval voorafgaand aan het debat over het jeugdbeleid op 18 juni a.s.

De Deskundigencommissie stelt dat er meer aandacht moet komen voor preventie; iets wat ook de leden van de D66-fractie als belangrijk zien, zodat de zorgvraag daalt. Er wordt op dit moment fors bezuinigd op de GGD, terwijl hier juist de beste preventie plaatsvindt. De leden vragen voorts of de Staatssecretaris kan aangeven wat concreet zijn plannen zijn om in te zetten op preventie als hier tegelijkertijd op bezuinigd wordt?

In de financiële prioritering binnen preventie wil de Staatssecretaris van JPS het zo inrichten dat we grootste impact maken, zoals met een focus op jeugd. Dat doet hij onder meer met een Samenhangende Effectieve Preventiestrategie die voor de zomer naar uw Kamer wordt gestuurd. Een belangrijk onderdeel hiervan is Kansrijke Start waarvoor structureel geld beschikbaar blijft. Daarnaast bezuinigt het Rijk niet op de uitvoering van het basistakenpakket van de Jeugdgezondheidszorg (JGZ) en stimuleert de Staatssecretaris van JPS dat gemeenten de JGZ beter inzetten voor preventie.

De leden vragen de Staatssecretaris hoe hij ervoor gaat zorgen dat de zorgvraag in de jeugdzorg daalt?

Jeugdigen en gezinnen zullen altijd hulpvragen hebben bij het opvoeden en opgroeien. Het antwoord op deze vragen hoeft echter niet altijd jeugdzorg te zijn. In de Hervormingsagenda hebben we een brede set aan maatregelen afgesproken die in het advies van de Deskundigencommissie bekrachtigd zijn. Het gaat om het initiëren van een maatschappelijke dialoog, zodat de samenleving op een andere manier naar (hulp)vragen gaat kijken, inzetten op verbetering van de kwaliteit van de jeugdhulp zodat deze zo effectief mogelijk wordt ingezet en een wijziging van de Jeugdwet door onder andere vast te leggen dat gemeenten een minimumniveau aan basisvoorzieningen moeten inrichten, er stevige lokale teams moeten zijn die integraal naar de situatie in het gezin kijken en zo nodig zelf hulp bieden en de toeleiding beschrijven wanneer er aanvullende hulp nodig is.

Ook delen de leden van de D66-fractie de zorgen die de Deskundigencommissie heeft over het arbeidstekort in de jeugdzorg. Een van de aanbevelingen uit het rapport is om de consequenties van de toenemende krapte op de arbeidsmarkt nadrukkelijker mee te wegen en hierop te handelen. Kan de Staatssecretaris aangeven hoe hij opvolging geeft aan deze aanbeveling?

De arbeidsmarktprognoses laat zien dat de personeelstekorten de komende jaren onverminderd blijven groeien. Het is ondenkbaar dat we dit op zijn beloop laten.

Het aanpakken van de personeelskrapte in de zorg heeft grote prioriteit van dit kabinet. We zetten zorg en welzijn breed in langs drie lijnen:

1) halveren van de administratietijd in 2030, 2) de juiste inzet van medewerkers door o.a. de toepassing van innovatie en arbeidsbespa-

rende technologieën en 3) het vergroten van vakmanschap en werkplezier. Om tot afspraken te komen die aan deze aanpak bijdragen wordt op dit moment samen met de sector gewerkt aan een aanvullend zorg- en welzijnsakkoord. Een belangrijk doel hiervan is dat de beweging naar de voorkant versterkt wordt, zodat de behoefte aan personeel in zorg en ondersteuning de komende jaren minder hard groeit. De maatregelen uit de Hervormingsagenda Jeugd ter verbetering van het jeugdhulpstelsel, zoals het beperken van de reikwijdte en het verbeteren van de inkoop, zullen naar verwachting ook bijdragen aan het zo gericht mogelijk inzetten van personeel. De consequenties van een krappe arbeidsmarkt worden nadrukkelijk meegewogen door dit kabinet.

Daarnaast stelt de Deskundigencommissie in het rapport dat het reparatieplan voor de jeugdzorg te mager is¹². De verbetering van de zorg is onvoldoende, maar daarnaast is ook de financiering ontoereikend. Ook stelt de Raad van State dat de randvoorwaarden voor wetgeving op dit moment onvoldoende zijn (C-dictum). Ondanks alle goede bedoelingen en inzet heeft de Deskundigencommissie dus geen vertrouwen in de huidige aanpak en voortgang. De leden van de D66-fractie vragen voorts of de Staatssecretaris kan aangeven wat de plannen zijn om toch aan de benodigde transformatie te kunnen voldoen en of hiervoor meer middelen vrijgemaakt zullen worden?

De Deskundigencommissie geeft aan dat de uitvoering van de Hervormingsagenda noodzakelijk is, maar niet voldoende. Op dit moment zijn wij met partijen in gesprek over hoe we het advies van de Deskundigencommissie gaan opvolgen en in lijn daarmee hoe we de Hervormingsagenda kunnen versterken. Dit wordt ook betrokken bij de Voorjaarsbesluitvorming. Over de uitkomsten informeren wij uw Kamer zo spoedig mogelijk en uiterlijk voorafgaand aan het debat over het jeugdbeleid op 18 juni a.s.

Wat wordt de inzet van de Staatssecretaris hierop bij de onderhandelingen over de voorjaarsnota, zo vragen de leden van de D66-fractie?

De opvolging van het advies van de Deskundigencommissie bespreken wij op dit moment met partijen. Ook wordt het betrokken bij de voorjaarsbesluitvorming. Hier kunnen wij niet op vooruit lopen. Over de uitkomsten informeren wij uw Kamer zo spoedig mogelijk en in ieder geval voorafgaand aan het debat over het jeugdbeleid op 18 juni a.s.

Vragen en opmerkingen van de leden van de BBB-fractie

De leden van de BBB-fractie hebben kennisgenomen van het Advies Deskundigencommissie Jeugd. De leden hebben de volgende vragen aan de Staatssecretaris.

De leden hebben in het rapport gelezen dat de vraag naar en aanbod van jeugdzorg niet in evenwicht zijn. Hierdoor zijn jongeren die behoefte hebben aan gespecialiseerde hulp en/of zorg, de dupe van het beperkte aanbod. Dit terwijl er veel aanbieders zijn van lichte(re) jeugdhulp.

Net als de leden van de BBB-fractie is de Deskundigencommissie ook van mening dat deze mismatch moet worden aangepakt. De Staatssecretaris heeft laatst al in een artikel aangegeven meer weerbaarheid te willen en

¹² <https://nos.nl/artikel/2553831-commissie-reparatieplan-voor-de-jeugdzorg-is-te-mager>

minder professionele hulp¹³, de leden van de BBB-fractie juichen dit van harte toe.

Kan de Staatssecretaris uitleggen hoe hij de mismatch in jeugdzorg wil aanpakken en hoe hij het inperken van de jeugdzorg als oplossing ziet?

We zien hierbij een belangrijke rol voor het stevige lokale teams waar door middel van een brede analyse wordt gekeken welke oplossing er nodig is voor de hulpvraag van een jeugdige/gezin. Zodat, mocht dit nodig zijn, passende jeugdhulp kan worden ingezet. Daarnaast worden verschillende maatregelen uitgewerkt om de druk op de jeugdhulp te verminderen, zoals verbetering van de kwaliteit, het versterken van de pedagogische basis en het inrichten van stevige lokale teams die ook hulp bieden en zo nodig domeinoverstijgende ondersteuning kunnen inzetten. Zodat de schaarste verdeeld kan worden en jeugdhulp beschikbaar blijft voor de jeugdigen en gezinnen in de meest kwetsbare situaties. Verder worden met het wetsvoorstel Verbetering beschikbaarheid jeugdzorg problemen aangepakt die voortkomen uit versnippering en instabiliteit van de regionale samenwerking bij het contracteren van specialistische jeugdzorg.

Op welke termijn wil de Staatssecretaris de lichtere problematiek in de jeugdzorg inperken? En welke maatregelen of instrumenten wil hij daarvoor gebruiken?

Jeugdigen en gezinnen zullen altijd hulpvragen hebben bij het opvoeden en opgroeien. Het antwoord op deze vragen hoeft echter niet altijd zorg te zijn. In de Hervormingsagenda hebben we een brede set aan maatregelen afgesproken die in het advies van de Deskundigencommissie bekrachtigd is. Het gaat om het initiëren van een maatschappelijke dialoog, zodat de samenleving op een andere manier naar (hulp)vragen gaat kijken, inzetten op verbetering van de kwaliteit van de jeugdhulp zodat deze zo effectief mogelijk wordt ingezet en een wijziging van de Jeugdwet door onder andere vast te leggen dat gemeentes een minimumniveau aan basisvoorzieningen moet inrichten, er stevige lokale teams moeten zijn die integraal naar de situatie in het gezin kijken en zo nodig zelf hulp bieden en de toeleiding beschrijven wanneer er aanvullende hulp nodig is.

Kan de Staatssecretaris toezeggen om een onderzoek uit te laten voeren wat onder jeugdzorg moet vallen en wat niet?

In de «Verkenning afbakening jeugdhulpplicht» (Tim Robbe et al., 2024)¹⁴ wordt het volgende gesteld:

«[dat] de wetgever niet van plan was om meer vormen van jeugdhulp te decentraliseren dan al bekend waren vóór die decentralisatie. Het doel om deze vormen van jeugdhulp onder één begrip voor jeugdhulp te brengen was het verminderen van versnippering en het bieden van integrale hulpverlening, omdat dit ontbrak bij de al bestaande vormen van jeugdhulp. Dat via artikel 2.3 van de Jeugdwet een resultaatsverplichting aan gemeenten is opgelegd en er niet is beoogd om het zorgaanbod in stand te houden, betekent niet dat gemeenten verantwoordelijk zijn voor meer vormen van jeugdhulp dan die al bestonden vóór de decentralisatie. Het idee lijkt slechts te zijn geweest dat gemeenten na de decentralisatie bestaande vormen van jeugdhulp beter konden organiseren om aan die resultaatsverplichting te voldoen.»

¹³ Staatssecretaris Jeugdzorg wil meer weerbaarheid en minder professionele hulp: «Het leven zit nu eenmaal vol tegenslagen» - NRC

¹⁴ Kamerstukken II 2024/2025, 31 839, nr. 1031

Gezien bovenstaande en de huidige maatregelen die we reeds uitwerken in het kader van het thema Reikwijdte van de Hervormingsagenda, zie ik op dit moment geen aanleiding aanvullend onderzoek te doen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de reactie van het kabinet op het advies «Groeipijn» van de Deskundigencommissie Jeugd en hebben hierover nog enkele vragen.

De leden van de CDA-fractie lezen dat de Deskundigencommissie begint met de conclusie dat de oplossing voor de grote vraag naar jeugdhulp vooral op plaatsen buiten de jeugdzorg ligt: in het gezin, op school en in de samenleving; en dat de scope van de Hervormingsagenda daarmee te smal is. Deze leden horen graag of de Staatssecretaris deze conclusie herkent en erkent. Zo ja, dan vragen deze leden hoe de Staatssecretaris dit vraagstuk concreet oppakt en hoe hij hier regie op neemt?

Deelt de Staatssecretaris dat we veel meer naar de achterliggende oorzaken moeten kijken, zoals schuldenproblematiek, scheidingen of problemen op school of in de woonsituatie (dakloosheid)?

Op dit moment zijn wij met partijen in gesprek over hoe we het advies van de Deskundigencommissie gaan opvolgen en in lijn daarmee hoe we de Hervormingsagenda kunnen versterken. Over de uitkomsten informeren wij uw Kamer zo spoedig mogelijk en in ieder geval voorafgaand aan het debat over het jeugdbeleid op 18 juni a.s.

Vanuit het Hoofdlijnenakkoord zijn we in het najaar van 2024 al gestart met de interdepartementale aanpak Kwetsbare gezinnen met kinderen in de leeftijd van 0–27 jaar. Deze aanpak is een voorbeeld van een bredere samenwerking binnen het sociaal domein. De integrale samenwerking wordt vormgegeven door de Ministeries VWS, OCW, SZW, JenV en BZK. De aanpak zal als onderdeel van het Nationaal programma Armoede en schulden voor de zomer naar uw Kamer worden verstuurd door onze collega bewindspersoon van SZW.

Deelt de Staatssecretaris dat het belangrijk is om lokale steunpunten te versterken zoals de commissie adviseert, en zo ja hoe pakt hij dit op, ook samen met scholen en gemeenten?

Ja, dat delen wij. Wij zijn voornemens de wettelijke taak voor gemeenten op dit punt in de Jeugdwet aan te scherpen, uiteraard in overleg met gemeenten en het onderwijs.

De leden van de CDA-fractie willen graag meer weten over de opvolging van de adviezen van de Deskundigencommissie. Het gaat zowel om de adviezen voor de toekomst als de omgang met het verleden. Deze leden lezen bijvoorbeeld dat de commissie adviseert om een noodzaak en minimumniveau aan basisvoorzieningen in de wet vast te leggen. Neemt de Staatssecretaris dit advies over en zo ja, neemt hij dit mee in de reikwijdte wet jeugdplicht?

Wij zijn voornemens het advies met betrekking tot het minimum van basisvoorzieningen mee te nemen bij de uitwerking van het wetsvoorstel «reikwijdte». Wij zijn in overleg met partijen hoe wij dit advies het best kunnen verwerken in de wet.

De leden van de CDA-fractie vinden het belangrijk dat ook de andere adviezen van de Deskundigencommissie worden overgenomen en vragen daarop een reactie van de Staatssecretaris.

Op dit moment zijn wij met partijen in gesprek over hoe we het advies van de Deskundigencommissie gaan opvolgen en in lijn daarmee hoe we de Hervormingsagenda kunnen versterken. Dit wordt ook betrokken bij de Voorjaarsbesluitvorming. Over de uitkomsten informeren wij uw Kamer zo spoedig mogelijk en uiterlijk voorafgaand aan het debat over het jeugdbeleid op 18 juni a.s.

Deze leden vragen daarbij speciaal aandacht voor twee adviezen, namelijk het advies om op korte termijn een set van financiële en inhoudelijke prestatie-indicatoren op te stellen en het advies om een onafhankelijk boegbeeld met doorzettingsmacht aan te stellen. Deze leden vragen of de Staatssecretaris deze adviezen opvolgt en zo ja, hoe en wanneer hij hier uitvoering aangeeft? En zo nee, dan vragen deze leden waarom deze adviezen niet worden overgenomen?

Op dit moment zijn wij met partijen in gesprek over hoe we het advies van de Deskundigencommissie gaan opvolgen en in lijn daarmee hoe we de Hervormingsagenda kunnen versterken. Dit wordt ook betrokken bij de Voorjaarsbesluitvorming. Over de uitkomsten informeren wij uw Kamer zo spoedig mogelijk en uiterlijk voorafgaand aan het debat over het jeugdbeleid op 18 juni a.s.

Met betrekking tot het verleden lezen deze leden dat de Deskundigencommissie voorstelt om het financiële gat in 2023 en 2024 gelijk te delen tussen gemeenten en het Rijk. Deze leden vragen of de Staatssecretaris dit «zwaarwegende» advies overneemt en waarom wel of niet?

De opvolging van de adviezen van de Deskundigencommissie worden betrokken bij de Voorjaarsbesluitvorming. Over de uitkomsten informeren wij uw Kamer zo spoedig mogelijk en in ieder geval voorafgaand aan het debat over het jeugdbeleid op 18 juni a.s.

De leden van de CDA-fractie lezen dat de Staatssecretaris de opvolging de komende maanden vorm wil geven, mede in aanloop naar de voorjaarsbesluitvorming. Deze leden vragen of de Staatssecretaris de Kamer zo spoedig en zo uitgebreid mogelijk over de voortgang wil informeren?

Wij zullen uw Kamer zo spoedig mogelijk en in ieder geval voorafgaand aan het debat over het jeugdbeleid op 18 juni a.s. nader informeren.

Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van het advies van de Deskundigencommissie Jeugd. Zij hebben hierover nog een aantal vragen en opmerkingen.

De leden van de SP-fractie benadrukken dat de Deskundigencommissie de bezuinigingsopgave voor 2026 «niet wenselijk en niet haalbaar» noemt. Is de Staatssecretaris ook bereid om deze bezuinigingsopgave dan ook te schrappen, zodat het belang van jongeren voorop kan komen te staan bij de uitvoering van de hervormingsagenda?

De opvolging van de adviezen van de deskundigencommissie worden betrokken bij de Voorjaarsbesluitvorming. Over de uitkomsten informeren wij uw Kamer zo spoedig mogelijk en in ieder geval voorafgaand aan het debat over het jeugdbeleid op 18 juni a.s.

De leden van de SP-fractie lezen in de reactie van de Staatssecretaris dat het advies «zwaarwegend» is. Wat betekent dit in concrete zin voor wat het kabinet ermee gaat doen?

Wij nemen het advies serieus. Zoals ook in het Overhedenoverleg tussen Rijk en decentrale overheden is aangegeven gaat het om de vraag «hoe» we opvolging geven aan het advies.

Op dit moment zijn wij met partijen in gesprek hierover en in lijn daarmee hoe we de Hervormingsagenda kunnen versterken. De financiële adviezen van de commissie worden ook betrokken bij de Voorjaarsbesluitvorming. Over de uitkomsten informeren wij uw Kamer zo spoedig mogelijk en uiterlijk voorafgaand aan het debat over het jeugdbeleid op 18 juni a.s.

De leden van de SP-fractie vragen de Staatssecretaris of hij bereid is om zo snel mogelijk een uitgebreide reactie naar de Kamer te sturen, waarbij wordt ingegaan op iedere aanbeveling uit het rapport. Op welke termijn kan de Kamer die reactie verwachten?

Wij zullen uw Kamer zo spoedig mogelijk en uiterlijk voorafgaand aan het debat over het jeugdbeleid op 18 juni a.s. nader informeren.

Vragen en opmerkingen van de leden van de SGP-fractie

De leden van de SGP-fractie hebben met veel belangstelling kennisgenomen van het advies van de Deskundigencommissie Jeugd (hierna: de commissie). Zij maken graag van de gelegenheid gebruik om hierover een aantal vragen te stellen.

Naar het oordeel van de leden van de SGP-fractie heeft de commissie een weloverwogen en goed beargumenteerd advies tot stand gebracht. De leden van de SGP-fractie willen zo spoedig mogelijk duidelijkheid over wanneer de Staatssecretaris inhoudelijk gaat reageren op de aanbevelingen van de commissie.

Wij zullen uw Kamer zo spoedig mogelijk en uiterlijk voorafgaand aan het debat over het jeugdbeleid op 18 juni a.s. nader informeren.

De Staatssecretaris geeft aan dat hij de adviezen van de commissie betreft bij de voorjaarsbesluitvorming over de Voorjaarsnota. Echter, de adviezen van de commissie gaan over veel méér onderwerpen dan alleen de financiële afspraken. Sterker nog, de commissie benadrukt het belang om vanuit de inhoud te werken en niet financieel gestuurd. Kan de Staatssecretaris aangeven wanneer hij met een inhoudelijke reactie op het advies komt?

Wij zullen uw Kamer zo spoedig mogelijk en uiterlijk voorafgaand aan het debat over het jeugdbeleid op 18 juni a.s. nader informeren.

Neemt de Staatssecretaris de aanbeveling over om vóór de zomer van 2025 met een routekaart te komen waarin de adviezen van de commissie zijn verwerkt?

Op dit moment zijn wij met partijen in gesprek over hoe we het advies van de Deskundigencommissie gaan opvolgen en in lijn daarmee hoe we de Hervormingsagenda kunnen versterken. Dit punt nemen wij daarin mee. Over de uitkomsten informeer wij uw Kamer zo spoedig mogelijk en uiterlijk voorafgaand aan het debat over het jeugdbeleid op 18 juni a.s.

In de Hervormingsagenda Jeugd is al aangegeven dat de adviezen van de commissie «zwaarwegend» zou zijn. Erkent de Staatssecretaris dat het kabinet het zich niet kan permitteren om de nu gedane aanbevelingen naast zich neer te leggen, en dat dit advies dus onherroepelijk zal moeten leiden tot financiële compensatie van gemeenten, zo vragen de leden van de SGP-fractie.

Zoals ook in het Overhedenoverleg tussen Rijk en decentrale overheden is aangegeven gaat het om de vraag «hoe» we opvolging geven aan het advies. Op dit moment zijn wij met partijen in gesprek hierover en in lijn daarmee hoe we de Hervormingsagenda kunnen versterken en verdiepen. De financiële adviezen van de commissie worden ook betrokken bij de Voorjaarsbesluitvorming. Over de uitkomsten informeren wij uw Kamer zo spoedig mogelijk, in ieder geval voorafgaand aan het debat over het jeugdbeleid op 18 juni a.s.

Deelt de Staatssecretaris het oordeel van de commissie dat de ontstane financiële situatie een gedeelde verantwoordelijkheid is van het Rijk en de gemeenten?

Op dit moment zijn wij met partijen in gesprek over hoe we het advies van de Deskundigencommissie gaan opvolgen. Dit punt nemen wij daarin mee. Over de uitkomsten informeren wij uw Kamer zo spoedig mogelijk en uiterlijk voorafgaand aan het debat over het jeugdbeleid op 18 juni a.s.

De commissie stelt dat de Hervormingsagenda Jeugd een noodzakelijke, maar geen voldoende voorwaarde is om te komen tot een goede balans in de jeugdzorg. Hoe reflecteert de Staatssecretaris hierop? Is hij het hiermee eens?

Wij delen deze conclusie. Op dit moment zijn wij met partijen in gesprek over hoe we het advies van de Deskundigencommissie gaan opvolgen en in lijn daarmee hoe we de Hervormingsagenda kunnen versterken. Over de uitkomsten informeren wij uw Kamer zo spoedig mogelijk en uiterlijk voorafgaand aan het debat over het jeugdbeleid op 18 juni a.s.

De leden van de SGP-fractie lezen in het advies (p. 44) dat het Rijk bij de commissie heeft aangegeven geen financiële ruimte te zien om de tekorten van gemeenten op de rijksbegroting op te vangen. Heeft de Staatssecretaris nog steeds dat standpunt?

Wij zijn op dit moment in gesprek met partijen over hoe we opvolging geven aan het advies van de Deskundigencommissie. De financiële adviezen van de commissie worden ook betrokken bij de Voorjaarsbesluitvorming. Over de uitkomsten informeren wij uw Kamer zo spoedig mogelijk, in ieder geval voorafgaand aan het debat over het jeugdbeleid op 18 juni a.s.

De commissie constateert dat de Hervormingsagenda onvoldoende aandacht heeft voor het wegnemen en verminderen van de structurele factoren die leiden tot instroom naar jeugdhulp. De commissie wijst daarop op gezinsproblematiek als een belangrijke verklarende factor voor het beroep op jeugdhulp. De Hervormingsagenda Jeugd biedt op dit moment geen handreiking om te komen tot een brede gezinsgerichte benadering, aldus de commissie. «De scope van de Hervormingsagenda is te smal om tot een goed werkend, beter beheersbaar en financieel houdbaar jeugdstelsel te komen.» (p. 48) Hoe kijkt de Staatssecretaris hiernaar?

De Deskundigencommissie geeft aan dat er onvoldoende aandacht is voor de structurele factoren die bijdragen aan de groeiende vraag naar jeugdhulp: onderwijs, bestaanszekerheid, wonen en brede voorzieningen in de wijken. Aandacht daarvoor is cruciaal om te zorgen dat jeugdigen met gelijke kansen gezond en veilig kunnen opgroeien en te voorkomen dat jeugdigen jeugdhulp nodig hebben. Op dit moment ligt het advies van de Deskundigencommissie bij het Rijk voor. Over de uitkomsten informeren wij uw Kamer zo spoedig mogelijk en in ieder geval voorafgaand

aan het debat over het jeugdbeleid op 18 juni a.s. Het Rijk is in het najaar van 2024 al gestart met de aanpak Kwetsbare gezinnen om kindermoeite tegen te gaan, conform het Regeerprogramma (bijlage bij Kamerstuk 36 471, nr. 96).

Vanuit het Hoofdlijnenakkoord zijn we in het najaar van 2024 al gestart met de interdepartementale aanpak Kwetsbare gezinnen met kinderen in de leeftijd van 0–27 jaar. Deze aanpak is een voorbeeld van een bredere samenwerking binnen het sociaal domein. De integrale samenwerking wordt vormgegeven door de Ministeries VWS, OCW, SZW, JenV en BZK. De aanpak zal als onderdeel van het Nationaal programma Armoede en schulden voor de zomer naar uw Kamer worden verstuurd door onze collega bewindspersoon van SZW.

In de Hervormingsagenda is veel aandacht voor een integrale benadering van de problematiek van jeugdigen en gezinnen, omdat veel problematiek zijn oorsprong heeft in levensdomeinen van de ouders. Zo is afgesproken dat gemeentes stevige lokale teams inrichten die integraal en breed kunnen kijken en handelen bij gezinsproblematiek. Dit is nader uitgewerkt in het Richtinggevend Kader dat de VNG met gemeentes hebben vastgesteld.

De leden van de SGP-fractie vragen in het bijzonder een reactie op de concrete aanbeveling van de commissie om op korte termijn te komen tot een samenhangende jeugd- en gezinsaanpak, zowel op nationaal als lokaal niveau, waarbij de commissie adviseert om te komen tot een programmateam Jeugd en Gezin, met een heldere mandatering, eigen middelen en een coördinerend bewindspersoon (p. 51). Neemt het kabinet deze aanbeveling over?

Op dit moment ligt het advies van de Deskundigencommissie bij het Rijk voor. Over de uitkomsten informeren wij uw Kamer zo spoedig mogelijk en in ieder geval voorafgaand aan het debat over het jeugdbeleid op 18 juni a.s.

De commissie stelt dat de kramp van te hoge planningsambities en een te strak financieel keurslijf de voortgang van de benodigde maatregelen beperken. De leden van de SGP-fractie vragen of de Staatssecretaris deze conclusie onderschrijft?

De Deskundigencommissie stelt in haar advies «de kramp moet eruit, maar de druk moet erop blijven». Dit uitgangspunt omarmen wij. Wij streven ernaar in de afspraken die we maken over de opvolging van het advies en het versterken van de Hervormingsagenda, dat we de voorwaarden creëren om de juiste balans te vinden in de inhoudelijke en financiële doelen van de Hervormingsagenda. Dit wordt ook betrokken bij de Voorjaarsbesluitvorming. Over de uitkomsten informeren wij uw Kamer zo spoedig mogelijk en uiterlijk voorafgaand aan het debat over het jeugdbeleid op 18 juni a.s.

Vragen en opmerkingen van de leden van de CU-fractie

De leden van de ChristenUnie-fractie maken graag van de gelegenheid gebruik om vragen te stellen over het rapport Groeipijn, het advies van de deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd. Deze leden herkennen veel van de analyse van de adviescommissie van wat zij van gemeenten en jeugdzorgprofessionals horen. Deze leden danken de commissie voor hun waardevolle werk.

Herkent de Staatssecretaris dat de transformatie die de Hervormingsagenda beoogt dichtbij een kantelpunt is, zoals de commissie schetst (pagina 47)?

Wij zien goede voorbeelden in het land, maar het blijft nog te vaak bij goede voorbeelden. Met de Hervormingsagenda willen we duidelijke kaders neerzetten die helpen om overal in het land de beoogde beweging vorm te geven. Er is nog veel te doen om alle afspraken uit de Hervormingsagenda ook echt goed neer te zetten.

Ziet de Staatssecretaris ook dat er nog veel nodig is om de omslag in cultuur, structuur en praktijk daadwerkelijk te maken en te borgen? En dat hier dus ook tijd voor nodig is?

Ja, dat zijn wij met de Deskundigencommissie eens. Er is tijd nodig om de veranderingen door te voeren. Met de Hervormingsagenda willen we zorgen voor duidelijke kaders waarbinnen partijen moeten opereren. Daarnaast ondersteunen wij partijen in het land op verschillende manieren om de beoogde beweging te maken o.a. via het Ondersteuningsteam Zorg voor de Jeugd, het traject Kwaliteit en Blijvend Leren en door het onderling leren te stimuleren (o.a. door goede voorbeelden te delen).

Hoe gaat de Staatssecretaris ervoor zorgen dat het «voorveld» veel meer betrokken worden bij de Hervormingsagenda?

Ik heb al actie genomen om het voorveld meer te betrekken bij de hervormingsagenda door recent een Stuurgroep + in te richten. Aan deze Stuurgroep + nemen partijen uit het onderwijs en de kinderopvang deel. Om een goede verbinding te leggen met het voorveld is de onafhankelijk voorzitter van de HA ook voorzitter geworden van de kinderopvang-onderwijszorgtafel waarin de meeste partijen uit het voorveld zijn vertegenwoordigd.

Hoe zet de Staatssecretaris zich ervoor in om beschikbare inzichten over bewezen effectieve preventieprogramma's en behandelmethoden actief te delen, op te schalen en landelijk toe te passen?

De kwaliteit en effectiviteit van jeugdzorg is een belangrijk onderwerp in de Hervormingsagenda Jeugd. Het is van belang dat gemeenten en zorgaanbieders afspraken maken over de kwaliteit en effectiviteit van zorg en hierop monitoren en evalueren. In de databank van het NJi staan effectieve en goed onderbouwde (preventieve) interventies. Er bestaan veel (varianten van) interventies, het is daarom ook van groot belang om kennis te hebben van de werkzame elementen van een interventie. Indien de werkzame elementen in een (preventieve) interventie zijn geborgd, is de kans groter dat de ingezette hulp effectief is. Het is dus van belang de werkzame elementen toe te passen en te stoppen met elementen die bewezen niet-effectief zijn. Om meer kennis over werkzame elementen te vergaren heeft het consortium «Effectiviteit psychosociale interventies Jeugd» samen met zeven andere onderzoeksconsortia onderzocht welke (delen van) interventies (wat), wanneer, bij wie en door wie het beste ingezet kunnen worden. Onderzoekers van dit consortium hebben de Keuzehulp Jeugd en gezin ontwikkeld, deze is te vinden op de website van het NJi. De Keuzehulp helpt professionals en ouders om, op basis van richtlijnen en kwaliteitskaders, samen de juiste aanpak en eventueel een interventie in te zetten. Momenteel werkt het NJi, in samenwerking met onder andere Kwaliteit en Blijvend Leren, aan het verspreiden en de implementatie van de Keuzehulp.

Hoe creëert hij meer ruimte om het gezamenlijk leren te intensiveren?

In de Hervormingsagenda is afgesproken dat er een duurzame structuur voor kwaliteitsverbetering en blijvend leren is om het gezamenlijk leren te borgen. Hierin zijn de betrokken perspectieven (onder andere cliënten, professionals, aanbieders, gemeenten, associatie wijkteams, kennisinstiteiten) gezamenlijk aan het werk om de kwaliteit van de jeugdsector te verbeteren en het gezamenlijk leren te faciliteren en te borgen op basis van een Leeragenda. Inmiddels is de werkorganisatie Kwaliteit en Blijvend Leren (KBL) ingericht en operationeel. Deze financieren wij structureel.

De leden van de ChristenUnie-fractie is het uit het hart gegrepen dat jongeren en hun ouders steunstructuren nodig hebben om in de huidige complexe samenleving hun plek te vinden. Hoe gaat de Staatssecretaris meer investeren in het creëren en structureel versterken van sociaal kapitaal?

Wij versterken de lokale steunstructuren met de afspraken die een plek moeten krijgen in het convenant stevige lokale wijkteams. Daarnaast zijn wij voornemens de verplichting voor gemeenten hiertoe aan te scherpen in het wetsvoorstel «reikwijdte». Verder willen wij bij de vormgeving van een nieuw financieringsmodel jeugd bekijken hoe we kunnen stimuleren om hulp zo laagdrempelig en efficiënt mogelijk in te richten en te bieden.

Wat is de reactie van de Staatssecretaris op het advies om wettelijk het belang van een sterke sociale en pedagogische basis vast te leggen en daarin op te nemen wat het minimumniveau aan basisvoorzieningen (inclusief de aanwezigheid van een stevig lokaal team) moet zijn dat lokaal moet worden aangeboden?

Wij zijn voornemens om dit advies mee te nemen bij de uitwerking van het wetsvoorstel «reikwijdte». Wij zijn hierover in overleg met partijen.

Welke handvatten krijgen gemeenten om steunstructuren te organiseren waarbij de leefwereld van de jongeren en ouders centraal staat, zoals de commissie adviseert?

Gemeenten worden op verschillende manieren ondersteund bij het inrichten van een pedagogische basis. Zo heeft het Nederlands Jeugdinstituut een handreiking voor gemeenten opgesteld en heeft Verwey Jonker een verandertheorie sociale basis opgesteld. In 2024 heeft de VNG vier webinars over de pedagogische basis gehouden samen met andere partners. In het vervolg op deze webinars worden dit jaar een aantal samenwerkingsgidsen gepubliceerd.

Hoe gaat de Staatssecretaris ervoor zorgen dat scholen en lokale teams de tijd, ruimte en expertise krijgen die ze nodig hebben om de pedagogische basis te versterken, aangezien zij op dit moment al zwaar belast zijn met een breed takenpakket?

De Staatssecretaris van JPS gaat in overleg met het onderwijs en de gemeenten/VNG over wat nodig is om de pedagogische basis op scholen te versterken. Daarbij is zijn uitgangspunt dat scholen daar zeker niet alleen voor staan maar dit ook kunnen bereiken door samen te werken met gemeenten/lokale teams. Met als uitgangspunt om te komen tot een effectieve samenwerkings- en ondersteuningsstructuur op en om school. Deze structuur heeft als doel kinderen zo normaal mogelijk te laten opgroeien en naar school te laten gaan, maar ook om problemen op tijd te zien en daar samen op in te kunnen spelen.

Is de Staatssecretaris het met de leden van de ChristenUnie-fractie eens dat gemeenten een cruciale rol hebben in het stimuleren, ondersteunen en faciliteren van een scala aan voorzieningen voor ontmoeting van jongeren?

Ja, dat zijn wij met de ChristenUnie fractie eens.

Hoe moeten gemeenten vorm geven aan die taak als zij met minder financiële middelen te maken hebben?

Wij zijn ervan overtuigd dat investeren in een sterke pedagogische basis en een effectief preventiebeleid op de langere termijn loont. Maar wij begrijpen heel goed dat dit voor gemeenten ingewikkelde keuzes zijn. Wij zijn met partijen in gesprek over hoe we het advies van de Deskundigencommissie gaan opvolgen en in lijn daarmee hoe we de Hervormingsagenda kunnen versterken. Dit wordt ook betrokken bij de Voorjaarsbesluitvorming. Over de uitkomsten informeren wij uw Kamer zo spoedig mogelijk, in ieder geval voorafgaand aan het debat over het jeugdbeleid op 18 juni a.s.

De leden van de ChristenUnie-fractie lezen een sterke oproep van de commissie aan de Rijksoverheid om te komen tot een samenhangende jeugd- en gezinsaanpak en de aanmoediging om de door het ministerie aangekondigde integrale, interdepartementale aanpak op korte termijn uit te voeren. Wat kunnen deze leden op dit vlak van het kabinet verwachten?

De Deskundigencommissie geeft aan dat er onvoldoende aandacht is voor de structurele factoren die bijdragen aan de groeiende vraag naar jeugdhulp: onderwijs, bestaanszekerheid, wonen en brede voorzieningen in de wijken. Aandacht daarvoor is cruciaal om te zorgen dat jeugdigen met gelijke kansen gezond en veilig kunnen opgroeien en te voorkomen dat jeugdigen jeugdhulp nodig hebben. Op dit moment ligt het advies van de Deskundigencommissie bij het Rijk voor. Over de uitkomsten informeren wij uw Kamer zo spoedig mogelijk en in ieder geval voorafgaand aan het debat over het jeugdbeleid op 18 juni a.s.

Vanuit het Hoofddijnenakkoord zijn we in het najaar van 2024 al gestart met de interdepartementale aanpak Kwetsbare gezinnen met kinderen in de leeftijd van 0–27 jaar. Deze aanpak is een voorbeeld van een bredere samenwerking binnen het sociaal domein. De integrale samenwerking wordt vormgegeven door de Ministeries VWS, OCW, SZW, JenV en BZK. De aanpak zal als onderdeel van het Nationaal programma Armoede en schulden voor de zomer naar uw Kamer worden verstuurd door onze collega bewindspersoon van SZW.

In de Hervormingsagenda is veel aandacht voor een integrale benadering van de problematiek van jeugdigen en gezinnen, omdat veel problematiek zijn oorsprong heeft in levensdomeinen van de ouders. Zo is afgesproken dat gemeentes stevige lokale teams inrichten die integraal en breed kunnen kijken en handelen bij gezinsproblematiek. Dit is nader uitgewerkt in het Richtinggevend Kader dat de VNG met gemeentes hebben vastgesteld.

De commissie beschrijft het belang van stevige lokale teams met gezag op basis van professionaliteit en met een brede deskundigheid en netwerk. Heeft de Staatssecretaris of de commissie er zicht op in hoeveel gemeenten zulke sterke lokale teams met deze kenmerken functioneren, zo vragen de leden van de ChristenUnie-fractie?

Uit een Meta-analyse bij de startfoto van de VNG n.a.v. de Hervormingsagenda jeugd (22 april 2024)¹⁵ blijkt dat 52% van de gemeenten (eigen inschatting) de lokale teams als voldoende stevig of merendeel als voldoende stevig ziet. En 48% van de gemeenten de lokale teams als onvoldoende stevig of helft voldoende stevig.

Wil de Staatssecretaris ook naar advies van de commissie voorrang geven aan de totstandkoming van deze teams in alle gemeenten? Hoe gaat hij dit doen? In welk jaar wil hij dat elke gemeente zo'n team heeft?

In de Hervormingsagenda Jeugd is afgesproken om toe te werken naar stevige lokale teams in 2028. Hiertoe hebben de VNG en gemeenten een richtinggevend Kader «toegang, lokale teams en integrale dienstverlening» vastgesteld in het voorjaar 2024.¹⁶ Dit kader zet een basisoniveau van dienstverlening dat inwoners in kwetsbare en complexe situaties van lokale teams mogen verwachten. Het gaat om borgen «wat» door gemeente; niet het «hoe».

De VNG biedt ondersteuning aan gemeenten, o.a. aan de gemeenten die via de startfoto van de VNG hebben aangegeven onvoldoende stevige lokale teams te hebben.¹⁷ Dit gebeurt o.a. via voorlichting & advies, coachings trajecten, werkpakketten en leernetwerken. Daarnaast komt er een convenant stevige lokale teams, waarbij de belangrijkste partijen vastleggen wat ze van elkaar mogen verwachten als het gaat om ontwikkelingen rondom lokale teams. De ondertekening wordt voor de zomer van 2025 verwacht. Verder zijn wij voornemen (de taken van) lokale teams te verankeren in de Jeugdwet via het wetsvoorstel «reikwijdte».

Is hij voornemens om het richtinggevend kader voor de toegang, lokale teams en integrale dienstverlening bindend te maken?

Het toewerken naar stevige lokale teams is afgesproken in de Hervormingsagenda Jeugd en uitgewerkt door de VNG en gemeenten in het Richtinggevend kader toegang, lokale teams en integrale dienstverlening in het voorjaar 2024. Dit kader is een standaard van gemeenten zelf, waaraan zij zich hebben gecommitteerd. Verder is het de bedoeling om (de taken van) lokale teams, zoals beschreven in dit richtinggevend kader, te verankeren in de Jeugdwet via het wetsvoorstel «reikwijdte».

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen de Staatssecretaris of hij nu al wil reflecteren op de vraag van de commissie in hoeverre het haalbaar en wenselijk is om onderscheid te maken naar de rol van de overheid als verantwoordelijke voor het systeem en de financiering, en professionals (lees: medewerkers in het lokale team, huis- en jeugdartsen en specialisten) verantwoordelijkheid te geven voor de inhoudelijke beoordeling en toeleiding. Wil de Staatssecretaris dit vraagstuk verder uitdiepen? Deze leden vinden het namelijk een terechte fundamentele vraag.

Wij zijn met partijen in gesprek over hoe we het advies van de Deskundigencommissie gaan opvolgen en in lijn daarmee hoe we de Hervormingsagenda kunnen versterken. In het kader van het thema reikwijdte zullen we dit advies nader bekijken.

Pakt de Staatssecretaris de handschoen op om met de andere partners de maatregelen te vertalen naar concrete doelstellingen en prestatie-indicatoren, zo vragen de leden van de ChristenUnie-fractie. En om hier als Rijk realistische besparingsdoeleinden aan te verbinden?

¹⁵ Meta-analyse startfoto's Hervormingsagenda Jeugd

¹⁶ Richtinggevend kader voor toegang sociaal domein vastgesteld | VNG

¹⁷ OZJ Voortgangsrapportage - Q2 2024 - Gewoon doen | Rapport | voor Jeugd & Gezin

Wij zijn met partijen in gesprek over hoe we het advies van de Deskundigencommissie gaan opvolgen en in lijn daarmee hoe we de Hervormingsagenda kunnen versterken.

Dit wordt ook betrokken bij de Voorjaarsbesluitvorming. Over de uitkomsten informeren wij uw Kamer zo spoedig mogelijk, in ieder geval voorafgaand aan het debat over het jeugdbeleid op 18 juni a.s.

Hoe wil de Staatssecretaris meer strategische sturing aanbrengen en ervoor zorgen dat het publieke belang in plaats van deelbelangen de boventoon gaan voeren?

Op dit moment zijn wij met partijen in gesprek over hoe we het advies van de Deskundigencommissie gaan opvolgen en in lijn daarmee hoe we de Hervormingsagenda kunnen versterken. Dit wordt ook betrokken bij de Voorjaarsbesluitvorming. Over de uitkomsten informeren wij uw Kamer zo spoedig mogelijk en uiterlijk voorafgaand aan het debat over het jeugdbeleid op 18 juni a.s.

Op welke manier kan de geadviseerde «waakvlam» vormkrijgen volgens de Staatssecretaris, zo vragen de leden van de ChristenUnie-fractie?

Wij zijn met partijen in gesprek over hoe we het advies van de Deskundigencommissie gaan opvolgen en in lijn daarmee hoe we de Hervormingsagenda kunnen versterken. Wij nemen het advies om een waakvlam-functie in te stellen mee in deze gesprekken.

Op welke manier gaat de Staatssecretaris ervoor zorgen dat er meer inzicht komt in de inzet van middelen, zo vragen de leden van de ChristenUnie-fractie?

Op dit moment zijn wij met partijen in gesprek over hoe we het advies van de Deskundigencommissie gaan opvolgen, waaronder afspraken over inzicht in het stelsel. Over de uitkomsten informeren wij uw Kamer zo spoedig mogelijk, in ieder geval voorafgaand aan het debat over het jeugdbeleid op 18 juni a.s. Tegelijkertijd werken wij met deze partijen door aan de uitvoering van de bestaande afspraken, die zien op het verbeteren van de informatievoorziening. Dit gaat bijvoorbeeld om verbeterde inzichten in gemeente-uitgaven op het jeugdterrein door een aanpassing in de Iv3-indeling per 2025.

Wat is de Staatssecretaris van plan om te doen met de ontstane verliezen over 2023 en 2024? Hoe kijkt hij aan tegen het advies om deze verliezen met Rijk en gemeenten gezamenlijk, waarbij ieder de helft neemt, op te vangen?

Wij zijn met partijen in gesprek over hoe we het advies van de Deskundigencommissie gaan opvolgen en in lijn daarmee hoe we de Hervormingsagenda kunnen versterken. Dit wordt ook betrokken bij de Voorjaarsbesluitvorming. Over de uitkomsten informeren wij uw Kamer zo spoedig mogelijk, in ieder geval voorafgaand aan het debat over het jeugdbeleid op 18 juni a.s.

Ten aanzien van 2025–2028 vragen de leden van de ChristenUnie-fractie de Staatssecretaris te reflecteren op de analyse van de commissie dat het niet aannemelijk is dat de ingeboekte besparingen voor de periode 2025–2028 gerealiseerd kunnen worden.

De maatregelen in de Hervormingsagenda zijn gebaseerd op de data en inzichten die er op dat moment waren, waarbij er ook altijd sprake is van onzekerheden. Daarom is destijds ook afgesproken om goed vinger aan

de pols te houden en bij te sturen indien nodig. Met het advies van de Deskundigencommissie is dat moment gekomen en zijn wij in gesprek met partijen hoe we het advies van de Deskundigencommissie gaan opvolgen en in lijn daarmee hoe we de Hervormingsagenda kunnen versterken, om zo de doelen van de agenda te behalen. Over de uitkomsten informeren wij uw Kamer zo spoedig mogelijk, in ieder geval voorafgaand aan het debat over het jeugdbeleid op 18 juni a.s.

Deze leden betreuen het dat er niet (voldoende) indicatoren zijn die inzicht kunnen geven in de richting waarin de uitgaven zich ontwikkelen en dat er daardoor geen zicht is op benodigd budget de komende jaren. Deze leden vinden het wel reden tot zorg dat een toename in budget een prikkel kan geven aan alle partners om hun inzet aan het verbeteren van ondersteuning in het voorliggend veld en aan kostenbesparende maatregelen niet met extra kracht door te zetten. Deelt de Staatssecretaris deze zorg?

Nee, deze zorg delen wij niet. Er is brede consensus in het jeugdveld dat we zaken anders moet gaan doen. Daartoe hoort ook investeren in het voorliggend veld.

Aan de andere kant lezen deze leden ook dat alle partners het financiële kader als beklemmend ervaren en vanuit een kramp zich inzetten voor de jeugd. Daaruit spreekt een toewijding aan het doel van de agenda, los van de financiële consequenties. Welke keuze maakt de Staatssecretaris over de beschikbare financiën tot 2028?

De Deskundigencommissie stelt in haar advies «de kramp moet eruit, maar de druk moet erop blijven». Dit uitgangspunt omarmen wij. Wij streven ernaar in de afspraken die we maken over de opvolging van het advies en het versterken van de Hervormingsagenda, dat we de voorwaarden creëren om de juiste balans te vinden in de inhoudelijke en financiële doelen van de Hervormingsagenda. Dit wordt ook betrokken bij de Voorjaarsbesluitvorming. Over de uitkomsten informeren wij uw Kamer zo spoedig mogelijk, in ieder geval voorafgaand aan het debat over het jeugdbeleid op 18 juni a.s.

Ten aanzien van de toekomst van financiering van het jeugdstelsel vragen de leden van de ChristenUnie-fractie of de Staatssecretaris bereid is om aan de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) samen met de Raad voor Volksgezondheid en Samenleving (RVS) advies te vragen over de vormgeving bij de herziening van de bekostiging en inrichting van het jeugdstelsel, waarin de opmerkingen van de commissie worden meegenomen?

In de Hervormingsagenda Jeugd is afgesproken dat Rijk en VNG werken aan een ander financieringsmodel en hier wordt aan gewerkt. Onderdeel van dit traject is dat ook aan de ROB advies gevraagd zal worden, zoals gebruikelijk is op het terrein van financieel-bestuurlijke vraagstukken. Wij zullen met de RVS bespreken of in aanvulling hierop ook nog advies van hen nodig is.

Wat zegt het de Staatssecretaris dat de commissie er onvoldoende vertrouwen in heeft dat de huidige aanpak en voortgang van de Hervormingsagenda Jeugd en de financiële risicoverdeling die hierover is afgesproken tussen Rijk en gemeenten, tot de beoogde effecten gaan leiden?

Het laat zien dat we extra stappen moeten gaan zetten, zoals de commissie ook adviseert. Op dit moment zijn wij met partijen in gesprek over hoe we het advies van de Deskundigencommissie gaan opvolgen en in lijn daarmee hoe we de Hervormingsagenda kunnen versterken. Dit wordt ook betrokken bij de Voorjaarsbesluitvorming. Over de uitkomsten informeren wij uw Kamer zo spoedig mogelijk en uiterlijk voorafgaand aan het debat over het jeugdbeleid op 18 juni a.s.

Voelt de Staatssecretaris zich verantwoordelijk voor het ter harte nemen en opvolgen van de adviezen van de commissie?

Wij nemen het zwaarwegende advies van de Deskundigencommissie serieus. Op dit moment zijn wij met partijen in gesprek over hoe we het advies van de Deskundigencommissie gaan opvolgen en in lijn daarmee hoe we de Hervormingsagenda kunnen versterken. Dit wordt ook betrokken bij de Voorjaarsbesluitvorming. Over de uitkomsten informeren wij uw Kamer zo spoedig mogelijk en uiterlijk voorafgaand aan het debat over het jeugdbeleid op 18 juni a.s.

Komt de Staatssecretaris voor de zomer van 2025 met een routekaart, die gezamenlijk met de netwerkpartners is opgesteld, die uitwerkt hoe opvolging en invulling wordt gegeven aan de adviezen?

Op dit moment zijn wij met partijen in gesprek over hoe we het advies van de Deskundigencommissie gaan opvolgen en in lijn daarmee hoe we de Hervormingsagenda kunnen versterken. Dit punt nemen wij daarin mee. Over de uitkomsten informeren wij uw Kamer zo spoedig mogelijk en uiterlijk voorafgaand aan het debat over het jeugdbeleid op 18 juni a.s.